

Број: 2671

Датум: 04.11.2019. године

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2018. годину

I УВОД

Анализа здравственог стања становништва одређене територије спроводи се у циљу његовог побољшања и даљег унапређења, на основу сагледавања прихваћених показатеља (индикатора).

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2018. годину подразумевала је сагледавање основних демографских и здравствених показатеља у циљу дијагностиковања проблема и потреба одређених категорија становништва, и на основу тога идентификовање мера и активности за очување и унапређење здравља становника посматране територије. Само познавањем здравствених потреба и проблема становништва могуће је добро организовати здравствену службу, планирати квалитетну здравствену заштиту и донети најбоље одлуке у здравственој политици на који начин расподелити увек ограничене ресурсе намењене побољшању здравља људи.

Спроведена анализа здравственог стања становништва Браничевског округа базирана је на рутинским подацима демографске и здравствене статистике и представља пресек здравственог стања становништва у 2018. години.

II ГЕОГРАФСKE И ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА

2.1. Географске карактеристике

Браничевски округ се налази у североисточном делу Републике Србије и простире на површини од 3.857 км², између Јужно-Банатског, Подунавског, Поморавског и Борског округа. Према конфигурацији земљишта припада брдско-планинско-равничарској регији, ограничен са западне стране реком Великом Моравом, са северне и источне Дунавом, а са јужне стране ланцем који чине Бељаница, Хомољске планине и Северни Кучај. Растојање између најудаљенијих тачака у округу износи 99 км, а то су ушће Велике Мораве у Дунав и део општине Жагубица према Бору. Удаљеност крајњих јужних и северних страна као и источних и западних износи 85 км. Браничевски округ административно је подељен на девет

општина: Велико Градиште, Голубац, Жабари, Жагубица, Кучево, Мало Црниће, Петровац на Млави и град Пожаревац са градским општинама Пожаревац и Костолац. Ове административне целине имају укупно 189 насеља и то град Пожаревац 27, општина Велико Градиште 26, општина Голубац 24, општина Жабари 15, општина Жагубица 18, општина Кучево 26, општина Мало Црниће 19 и општина Петровац на Млави 34 насеља.

2.2. Демографске карактеристике

На територији Браничевског округа, према Процени броја становника Републичког завода за статистику Републике Србије од 30.06.2018. године, живи укупно 167922 становника, са просечном густином насељености од 44 лица по 1 км² (табела бр.1). У периоду од 2007. до 2018. године број становника се континуирано смањивао, тако да је сада за 13,42% мањи од броја у почетној години посматрања (графикон бр. 1).

Табела 1. Старосна структура и индикатори природног кретања становништва Браничевског округа у 2018. години

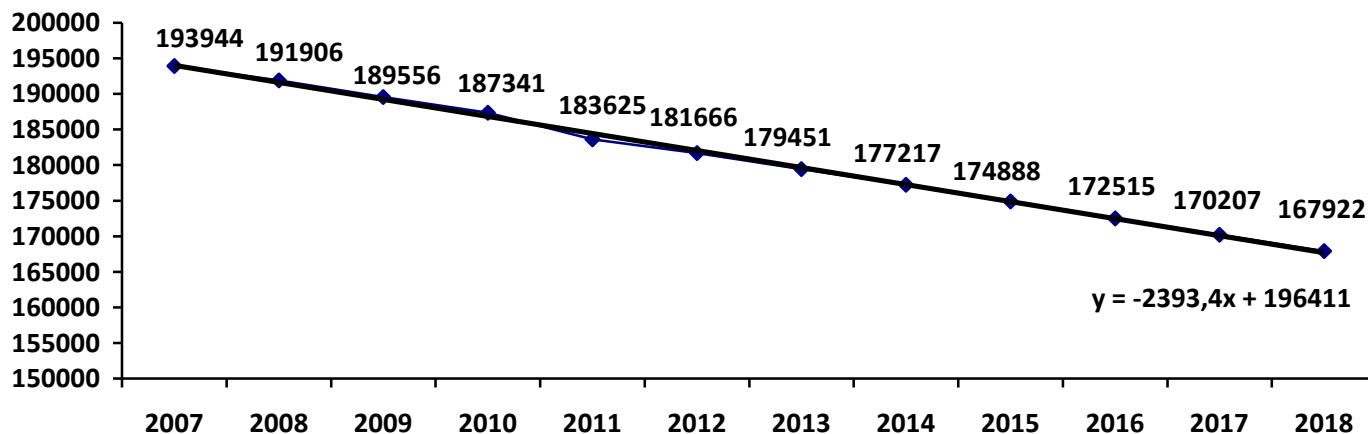
ОПШТИНА/ ОКРУГ	СТАНОВНИШТВО*				Структура становништва по добним групама*						Очекивана дужина живота, 2018**	
	Укупно	На 1 км ²	Просечна старост	Индекс старења	Пред-школска (0-6)	Школска деца (7-18)	Жене генер. доба (15-49)	Одрасли (19 и више)	Радно-способни (15-64)	Стари (65 и више година)	М	Ж
Велико Градиште	15.966	46	45,5	183,0	868	1.791	3.288	13.307	9.819	4.153	70,7	77,4
Голубац	7.418	20	47,8	232,2	304	773	1.389	6.341	4.573	2.107	73,9	77,9
Жабари	9.585	36	47,2	221,0	439	1.023	1.784	8.123	5.767	2.748	70,0	76,6
Жагубица	11.348	15	48,3	240,6	515	1.181	2.009	9.652	6.699	3.419	73,3	80,9
Кучево	13.273	18	48,3	246,6	541	1.376	2.390	11.356	8.001	3.900	72,7	78,0
Мало Црниће	9.903	37	46,5	208,7	434	1.087	1.930	8.382	6.154	2.657	69,7	76,8
Петровац на Млави	28.157	43	46,2	199,6	1.368	3.010	5.776	23.779	17.526	7.351	72,7	78,0
Пожаревац	72.272	152	42,6	133,2	4.687	9.162	16.332	58.423	47.380	14.282	72,0	77,7
БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ	167.922	44	45,0	174,4	9.156	19.403	34.898	139.363	105.919	40.617	72,2	78,5

* Процена становништва 30.06. 2018. године. Републичког завода за статистику Републике Србије.

** Витални догађаји у Републици Србији, 2018. године. Статистика становништва. Републички завод за статистику Републике Србије.

Графикон 1. Кретање броја становника на територији Браничевског округа у периоду од 2007. до 2018. године

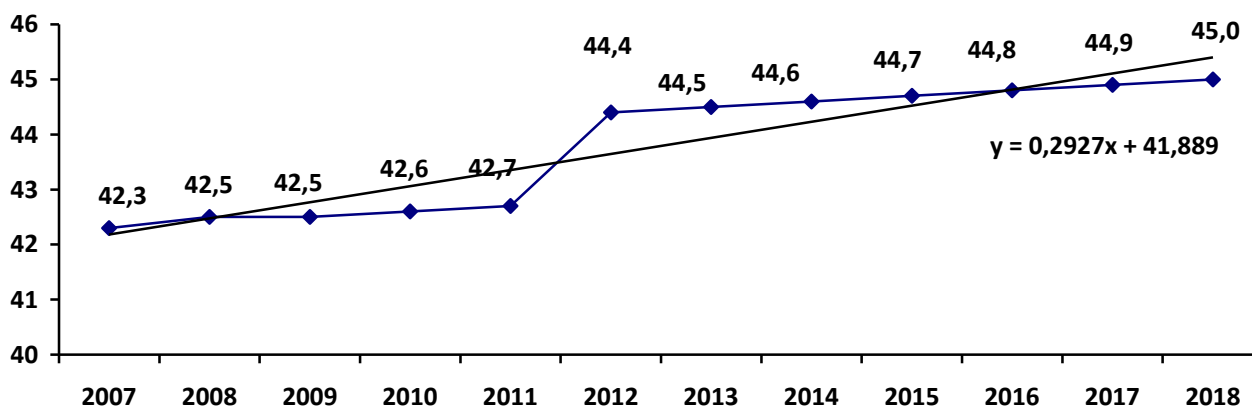
На територији Браничевског округа, према подацима Републичког геодетског завода, по површини коју заузима, највећа општина је општина Жагубица са 760 км² док највише становника има град Пожаревац са 72272 становника.

Према Процени становништва за 2018. годину, удео становника са 65 и више година (40617) у укупном броју становника за Браничевски округ (167922) износи 24,19% што показује да популација која живи на територији посматраног округа припада старој популацији (удео старих са 65 и више година преко 10%).

Индекс старења становништва (однос броја старих са 60 и више година: 52955 и младог становништва од 0 до 19 година: 30351) за територију Браничевског округа износи 174,5 што је показатељ старења нације (индекс преко 40).

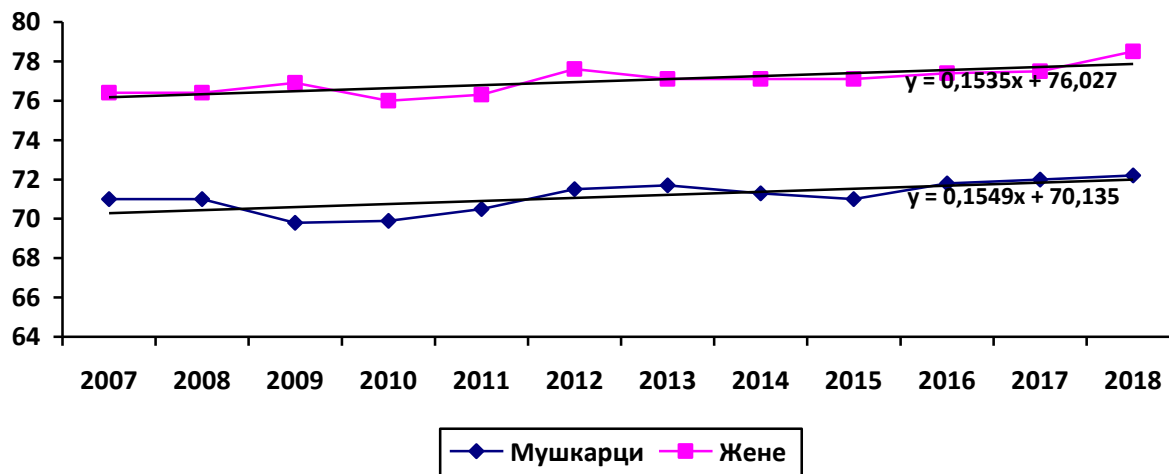
Када се посматра просечна старост становника у периоду од 2007. до 2018. године, уочава се повећање просечне старости становништва Браничевског округа за 2,7 година у односу на почетну годину посматрања (графикон бр. 2).

Графикон 2. Просечна старост становника Браничевског округа у периоду 2007-2018. године

Графикон 3. Очекивано трајање живота на рођењу код оба пола на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

У посматраном периоду се уочава благо повећање очекиваног трајања живота код оба пола са 71 годна 72,2 године код мушкараца и са 76,4 на 78,5 година код жена (графикон бр. 3).

2.3. Виталне карактеристике

Виталне карактеристике Браничевског округа посматране су кроз природна кретања становништва и показатеље природног кретања становништва, односно рађање и умирање (наталитет и морталитет) (табела бр. 2).

Табела 2. Природно кретање становништва и показатељи природног кретања становништва Браничевског округа у 2018. години (Витални догађаји)

Бр.	ОКРУГ/ ОПШТИНА	*Број становника	Број живорођ деце у 2018. г.	Укупан број умрлих у 2018. г.	Број умрле Одојч. у2018.г	Стопа ната- литета	Стопа општег мортали- тета	Природ. прираш- тај	Стопа природ прираш.	Стопа мортал Одојч.	Виталн индекс
1	БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ	167922	1195	3176	5	7,12	18,91	-1981	-11,80	4,18	37,63
1	Велико Градиште	15966	105	323	1	6,58	20,23	-218	-13,65	9,52	32,51
2	Голубац	7418	40	154	1	5,39	20,76	-114	-15,37	25,00	25,97
3	Жабари	9585	45	229	0	4,69	23,89	-184	-19,20	0,00	19,65
4	Жагубица	11348	60	235	0	5,29	20,71	-175	-15,42	0,00	25,53
5	Кучево	13273	68	326	0	5,12	24,56	-258	-19,44	0,00	20,86
6	Мало Црниће	9903	54	225	0	5,45	22,72	-171	-17,27	0,00	24,00
7	Петровац	28157	172	602	0	6,11	21,38	-430	-15,27	0,00	28,57
8	Пожаревац	72272	651	1082	3	9,01	14,97	-431	-5,96	4,61	60,17

* Подаци су преузети из Публикације Витални догађаји у Републици Србији 2018. године.

На територији Браничевског округа, према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику који се односе на 2018. годину, бележи се ниска стопа наталитета од 7,12/1000 (мање од 15/1000), док је стопа општег морталитета висока и износи 18,91%. У периоду од 2007-2018. године, вредност стопе наталитета је опала са 7,6 на 7,1 живорођених на 1000 становника, док је вредност стопе општег морталитета порасла са 15,6 на 18,91 умрлих на 1000 становника.

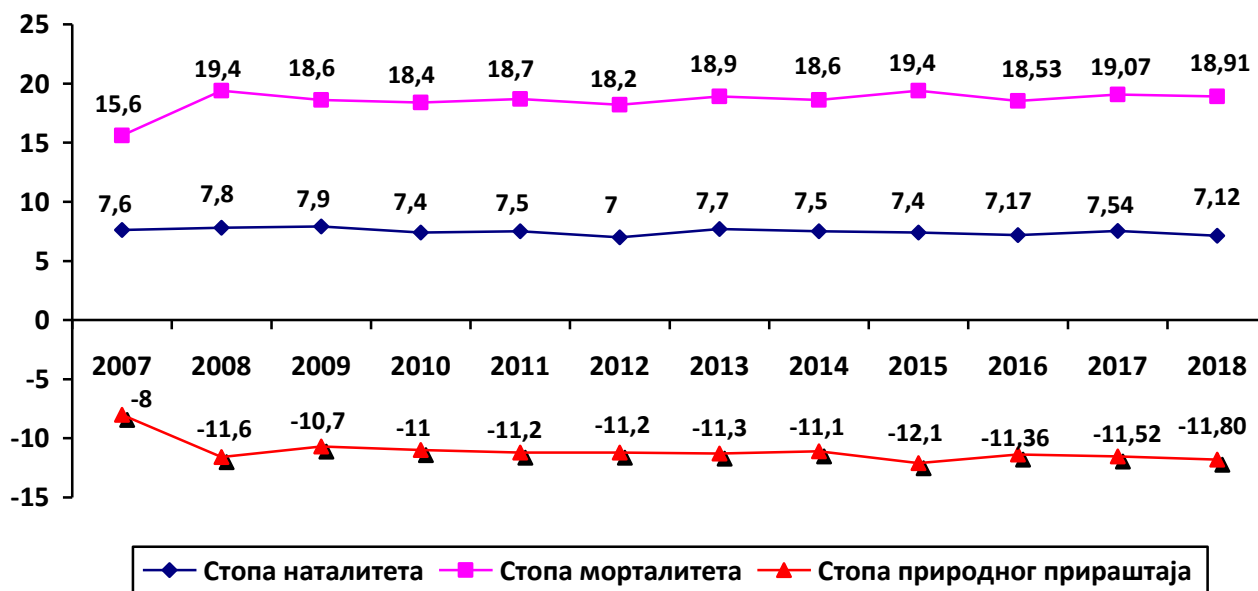
Поред наведених индикатора посматрани су још и веома важани витални показатељи, као што су стопа природног прираштаја, односно разлика између живорођених и умрлих на 1000 становника у 2018. години на територији Браничевског округа и витални индекс који представља рационалност природног прираштаја.

Стопе природног прираштаја у 2018. години на поменутој територији су веома ниске са негативним вредностима у свим општинама, где је забележено чак -19,44% у Кучеву, -19,20% у Жабарима, -17,27% у Малом Црнићу, -15,42% у Жагубици, -15,37% у Голубцу, -15,27% у Петровцу на Млави, -13,65% у Великом Градишту и -5,96% у Пожаревцу.

Витални индекс (Број живорођених/Број умрлих*100), показује да су Жабари и Кучево, општине где је најмањи број живорођених у односу на 100 умрлих лица у 2018. години. Стопа природног прираштаја у периоду 2007-2018. године опала је са -8 на -11,8 (графикон бр.4).

Графикон 4. Показатељи природног кретања становништва на територији Браничевског округа у периоду од 2007. до 2018. године.

Стопа на 1000

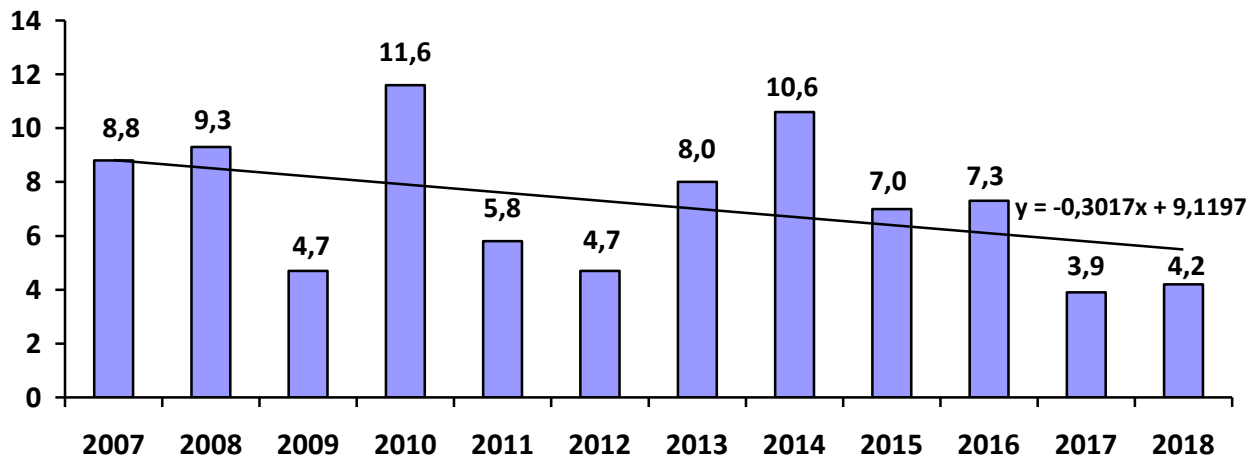

Смртност одојчади као веома важан индикатор здравственог стања становништва представља важан показатељ доступности здравствене заштите, адекватности и квалитета пружених здравствених услуга као и нивоа социјално-економског развоја земље. Стопа морталитета одојчади у 2018. години, на територији Браничевског округа износи 4,2%. Кретање ове стопе у периоду од 2007-2018. године показује смањење вредности (линија тренда: $y = -0,3017x + 9,1197$), што указује на благо побољшање поменутих показатеља (графикон бр. 5).

Графикон 5. Стопа морталитета одојчади на територији Браничевског округа у периоду 2007-2018. година

Стопа на 1000

2.4. Социо-економски показатељи повезани са здрављем

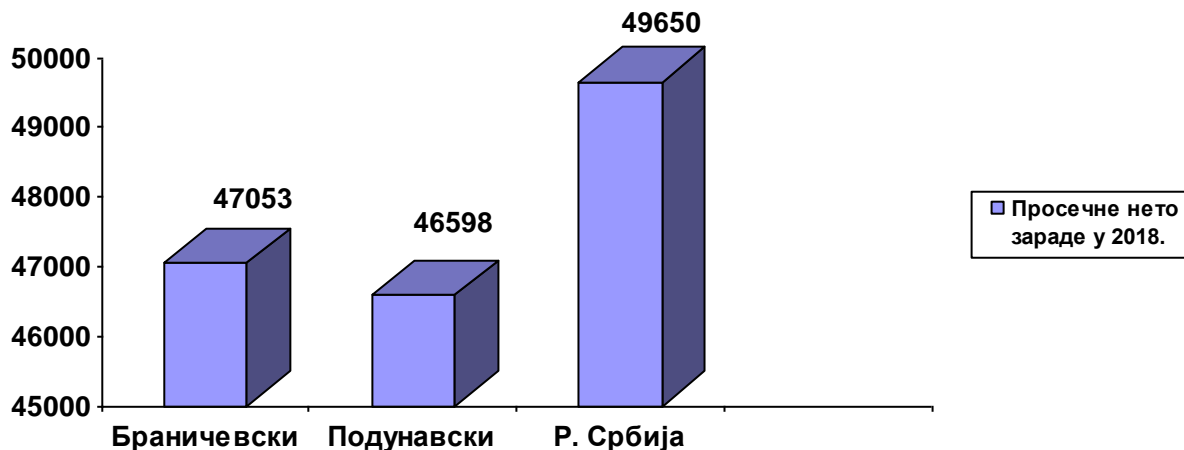
Према подацима Републичког завода за статистику о броју запослених у Републици Србији, (годишњи просек израчунат као аритметичка средина броја запослених за свих 12 месеци 2018. године), на територији Браничевског округа, било је 28038 запослених лица у привредним друштвима, предузећима, установама, задругама и другим организацијама, 8086 приватних предузетника (лица која самостално обављају делатност и запослени код њих) и 5992 регистрованих индивидуалних пољопривредника, што представља укупно 251 запослених на 1000 становника. Овај податак треба ипак узети са резервом јер се ради о регистрацији запослених, односно као извор података служи Истраживање о регистрованој запослености засновано на комбиновању података Централног регистра обавезног социјалног осигурања и Статистичког пословног регистра.

Према истом извору, у Браничевском округу, у 2018. години стопа запослености (процент запослених у укупном становништву старом 15 и више година) била је 44,9% ; стопа незапослености (процент незапослених у укупном броју активних становника старих 15 и више година) износила је 13,5%; стопа активности (процент активног становништва: сва запослена и незапослена лица од укупног броја становника са 15 и више година) била је 51,9% и стопа неактивности (процент неактивног становништва у укупном броју становника старом 15 и више година) износила је 48,1%.

Просечна нето зарада на територији Браничевског округа у 2018. години, била је 47053 РСД, што представља 94,8% просечне нето зарада у Републици Србији (чија нето зарада износи 49650 РСД) (графикон бр. 6).

Графикон 6. Просечне нето зараде у Браничевском и Подунавском округу и Републици Србији изражене у РСД у 2018. години

III ОПШТИ ПОКАЗАТЕЉИ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА

Здравствено стање становништва, као предуслов укупног економског развоја друштва, представља мултидимензионалну карактеристику популације и условљено је низом фактора међу којима су индивидуално понашање, период раног раста и развоја, животна средина, социјално економски развој и активности здравствене службе.

Најчешће коришћени индикатори здравственог стања становништва су: општи морбидитет, морбидитет од одређених болести, морталитет, апсентизам и инвалидност.

3.1. Општи морбидитет

Општи морбидитет као индикатор здравственог стања становништва на територији Браничевског округа, у овој анализи, посматран је кроз *Извештаје о обољењима, стањима и повредама* на нивоу домова здравља посматраног округа.

3.1.1. Морбидитет на нивоу примарне здравствене заштите

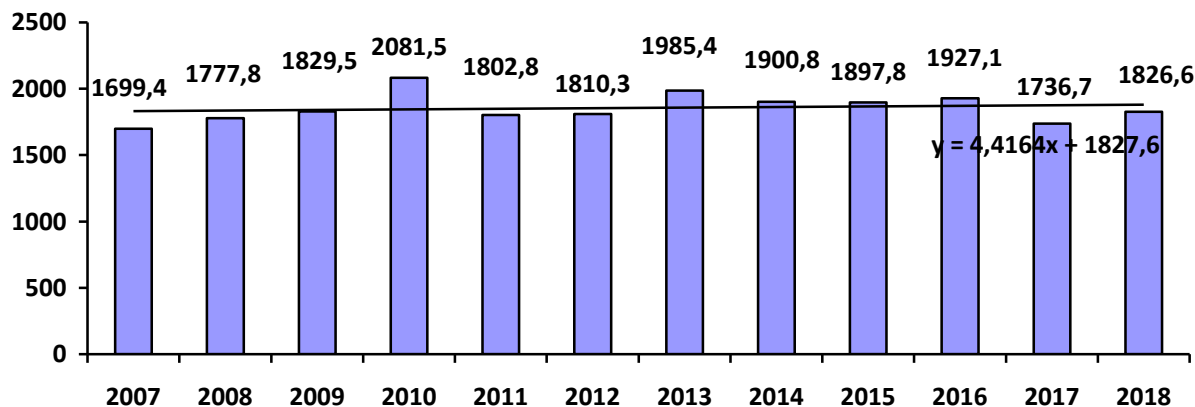
Општи морбидитет на нивоу домова здравља Браничевског округа посматран је у оквиру служби за здравствену заштиту: мале и предшколске деце, школске деце, жена, медицине рада, опште медицине и стоматологије.

У 2018. години на нивоу свих домова здравља Браничевског округа регистровано је у поменутих службама, без стоматологије укупно 306733 обољења, са општом стопом морбидитета од 1826,6%. Према броју корисника здравствене заштите на нивоу округа (167922 становника), може се закључити да у просеку на сваког становника долазе по 1,8 обољења. Општа стопа морбидитета је у посматраном периоду, од 2007-2018. године порасла 7,5% (графикон бр. 7).

Графикон 7. Општа стопа морбидитета у примарној здравственој заштити на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

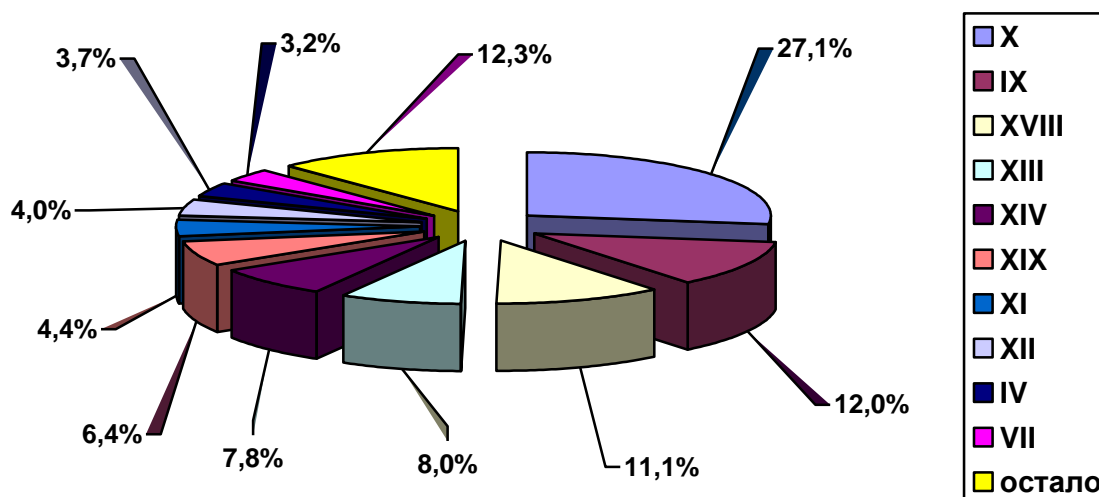
Стопа на 1000

Десет водећих група обољења по 10 МКБ у Браничевском округу, регистроване на нивоу примарне здравствене заштите у 2018. години (графикон бр. 8), биле су:

1. Болести система за дисање (X група) (27,13%)
2. Болести система крвотока (IX група) (11,95%)
3. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (11,14%)
4. Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група) (8,02%)
5. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (7,8%)
6. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (6,36%)
7. Болести система за варење (XI група) (4,38%)
8. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (3,98%)
9. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (3,71%)
10. Болести ока и припојака ока (VII група) (3,21%)

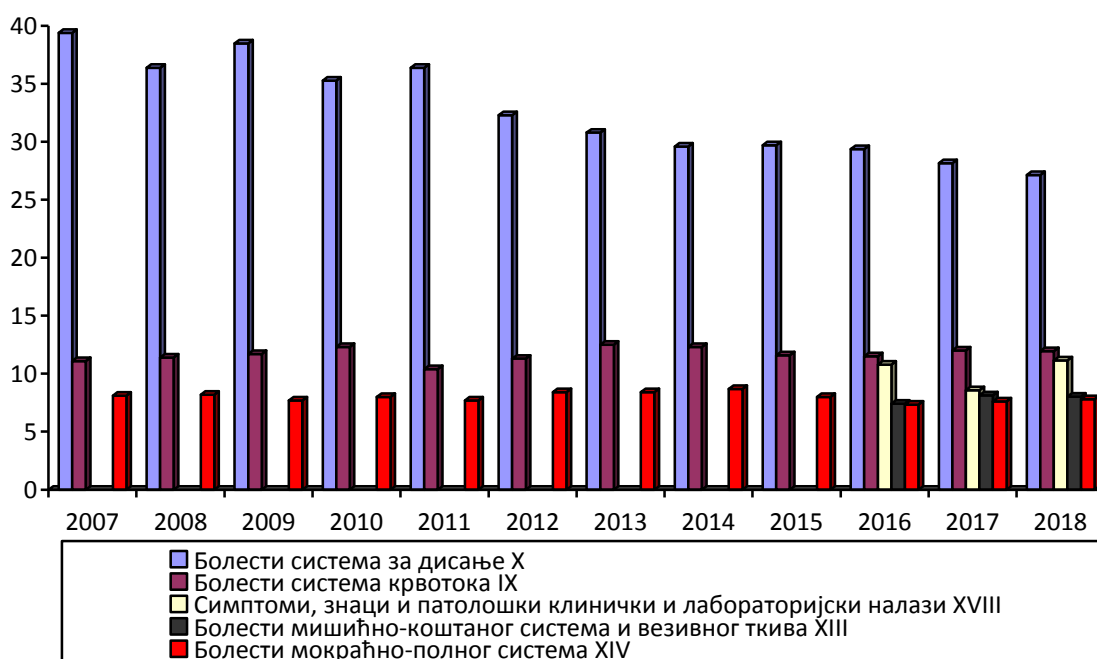
Графикон 8. Десет најчешћих група обољења по МКБ 10 регистрованих у Домовима здравља Браничевског округа 2018. године

Анализирајући морбидитет, односно обољења регистрована у службама домова здравља Браничевског округа у 2018. години, може се рећи да убедљиво прво место заузимају Болести система за дисање као и у целом посматраном периоду од 2007-2018. године. У поређењу са претходном годином, у 2018. години дошло је до благог смањења броја оболелих од Болести система за дисање, Болести система крвотока и Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива а повећан је број оболелих од Болести мокраћно-полног система као и број лица са дијагнозом из групе Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (графикон бр.9).

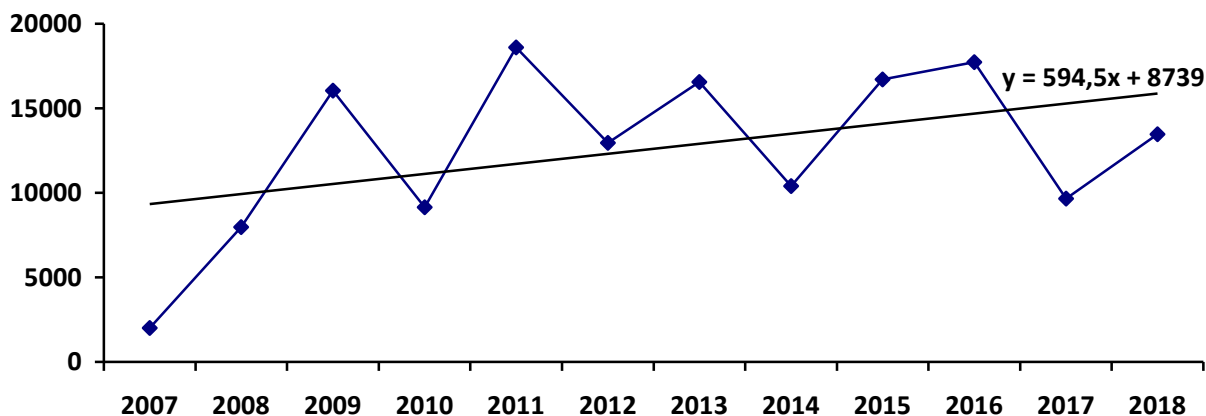
Графикон 9. Учешће водећих група болести у општем морбидитету у примарној здравственој заштити Браничевског округа у периоду 2007-2018. године
%

Према годишњем Извештају о кретању заразних и паразитарних болести на територији Браничевског округа у 2018. години, пријављено је укупно 13471 оболелих лица, што је за 3803 лица или 39,34% више у односу на претходну годину. Број пријављених лица варира из године у годину у зависности од епидемиолошке ситуације, али се у периоду 2007-2018. године уочава растућа линија тренда (графикон бр. 10). Важно је напоменути да се од ове године примењује нови Правилник о пријављивању заразних болести и посебних здравствених питања („Сл. гласник РС”бр. 44/2017 и 58/2018), којим се примењује нови начин пријављивања заразних болести, односно смањен је број обољења која подлежу обавезној пријави у односу на ранији период.

Графикон 10. Број пријављених лица од заразних и паразитарних оболења на територији Браничевског округа у периоду 2007-2018. године

Водеће место међу пријављеним заразним болестима за територију посматраног округа заузимају: Грозница Западног Нила, салмонелоза и морбили. У току 2018. године на територији Браничевског округа пријављена је једна епидемија заразних болести, и то епидемија морбила на територији општине Пожаревац са 14 оболелих, лабораторијски потврђених случајева.

Болести које се могу спречити имунизацијом доминирају са 99,0% у односу на укупан број оболелих од заразних болести на територији Браничевског округа. Учесталост заразних болести у Браничевском округу, у 2018. години, приказана је у табели број 3.

Табела 3. Регистроване заразне болести на територији Браничевског округа у 2018. години

Rang.	ОБОЉЕЊЕ	Број оболелих у 2018. години	Индекс
1.	Febris West Nile (Грозница Западног Нила)	46	0,34
2.	Salmonellosis non specificata	16	0,12
3.	Morbilli	14	0,10
4.	Influenza, virus identifikatum	7	0,05
5.	Hepatitis viralis chronica B sine delta agente	7	0,05
6.	Остале	13381	99,33
СВЕГА		13471	100,0

Проблем који је постојао од раније а односи се на пријављивање заразних болести, у 2018. години, је значајно смањен јер запажа се боље пријављивање заразних болести, боља сарадња са државним и приватним здравственим сектором у надзору над заразним болестима.

На територији Браничевског округа у 2018. години, регистровано је 8 смртних исхода од заразних болести (Грип-1, Сиди-1, Грозница западног Нила-5 и Ентероколитис изазван кластридијом-1). Стопа морталитета износи 4,4 на 100000 становника, што је највише у претходних 5 година.

На територији оба посматрана округа у 2018. години, није било оболелих од пертусиса и рубеле. У току 2018. године, бележи се мањи број оболелих од паротитиса у

односу на претходну годину. (1 регистрован оболели). Регистровано је 46 оболелих од морбила, сви случајеви из пријављених епидемија.

Према закључцима изнетим од стране комисије за контролу и праћење кретања заразних и паразитарних болести, епидемиолошка ситуација заразних болести на територији Браничевског округа у 2018. години, је уобичајена.

3.1.2. Хронична незаразна обољења

Хронична незаразна обољења као болести савременог доба, на жалост, у сталном су порасту и законски подлежу обавезној пријави и одјави према Правилнику о обрасцу регистра и начину његовог вођења, обрасцу пријаве и поступку пријављивања и одјављивања одређених болести („Сл. гласник РС”, бр. 2/1980, 42/1986 и 109/2016). У поменута обољења спадају: рак и леукемије, ендемске нефропатије, психозе, шећерне болести, реуматске грознице, прогресивне мишићне дистрофије, хемофилије, хроничне инсуфицијенције бубрега, наркоманије, коронарне болести срца и опструктивне болести плућа, а поред ових у протеклом периоду од доношења поменутог Правилника, била су праћена у појединим општинама и следећа обољења: церебрална парализа, мултипла склероза и цистична фиброза.

Проблем који је присутан када су поменуте болести у питању у нашој средини је нередовно пријављивање и одјављивање истих, како од стране државног тако и приватног сектора. Стога подаци у постојећим регистрима оболелих од хроничних незаразних болести не говоре о преваленци ових обољења, већ само о величини проблема.

Према подацима са којима располаже Завод за јавно здравље Пожаревац, мора се нагласити да је у 2018. години, број регистрованих хроничних незаразних обољења приказан као збир приспелих пријава/одјава ових болести из здравствених установа и констатованих дијагноза из Потврда о смрти лица која су боловала од хроничних незаразних болести, било да су оне основни или пратећи узрок смрти. Зато дајемо приказ регистрованих хроничних незаразних обољења у 2018. години са територије Браничевског округа из ова два извора података (Табела 4).

Табела 4. Приказ броја регистрованих хроничних незаразних обољења на територији Браничевског округа у 2018. години

Регистрована хронична незаразна обољења	Извор података		Укупно
	Пријаве из здравствених установа*	Образац Потврда о смрти	
Рак и леукемија**	724	515	1239
Ендемска нефропатија	2	-	2
Психозе	1	2	3
Шећерна болест	397	284	681
Реуматска грозница	-	-	-
Прогресивно мишићне дистрофије	-	-	-
Хемофилија	-	-	-
Хронична инсуфици. бубрега	226	160	386
Наркоманија	1	-	1
Акутни коронарни синдром	621	340	961
Опструктивне болести плућа	28	208	236
Мултипла склероза	-	-	-
Цистична фиброза	-	-	-
Дечија церебрална парализа	-	-	-
СВЕГА	2000	1509	3509

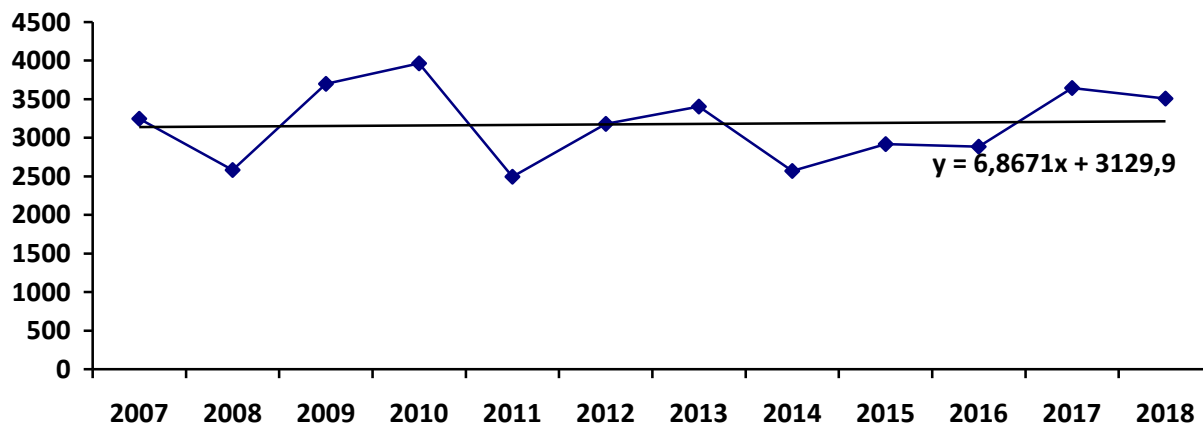
*Збир пријава достављених из здравствених установа и добијени подаци са одељења епидемиологије

**За рак и леукемије приказани подаци из пријава односе се на претходну годину (2016/2017. годину)

Анализирајући посматране болести, може се рећи да су, на територији Браничевског округа, најчешћа хронична незаразна обољења: малигне болести, акутни коронарни синдром и шећерна болест. Број регистрованих хроничних незаразних обољења у посматраном периоду 2007-2018. године варира, са највећим вредностима 2010. године, али се ипак уочава тренд раста броја регистрованих оболелих лица (графикон бр. 11).

Графикон 11. Број регистрованих хроничних незаразних обољења на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

Обзиром да малигна обољења, због посебног социомедицинског значаја захтевају посебну пажњу, на овом месту ћемо приказати број оболелих особа и сирову стопу инциденце од ове болести према полу (број новооболелих М/број мушког становништва*1000 и број новооболелих Ж/број женског становништва*1000) на територији Браничевског округа у 2016/2017. години (Табела 5).

Подаци за оболеле од малигнух болести (рак и леукемија) преузети су из Националног регистра за рак (Кан Рег 4) које прикупља Центар за контролу болести Завода за јавно здравље Пожаревац из здравствених установа на територији Браничевског и Подунавског округа. Наглашавамо да последње званичне стопе инциденце оболелих од малигнух болести, након што су прикупљени подаци употпуњени од стране Института за јавно здравље Србије, пријавама из здравствених установа са територије целе републике, су из 2016/2017. године, и приказујемо их у табели број 5.

Код пријављивања оболелих од малигнух болести присутан је проблем подрегистрације, тј. нередовно пријављивање и одјављивање истих, како од стране државног, тако и приватног сектора.

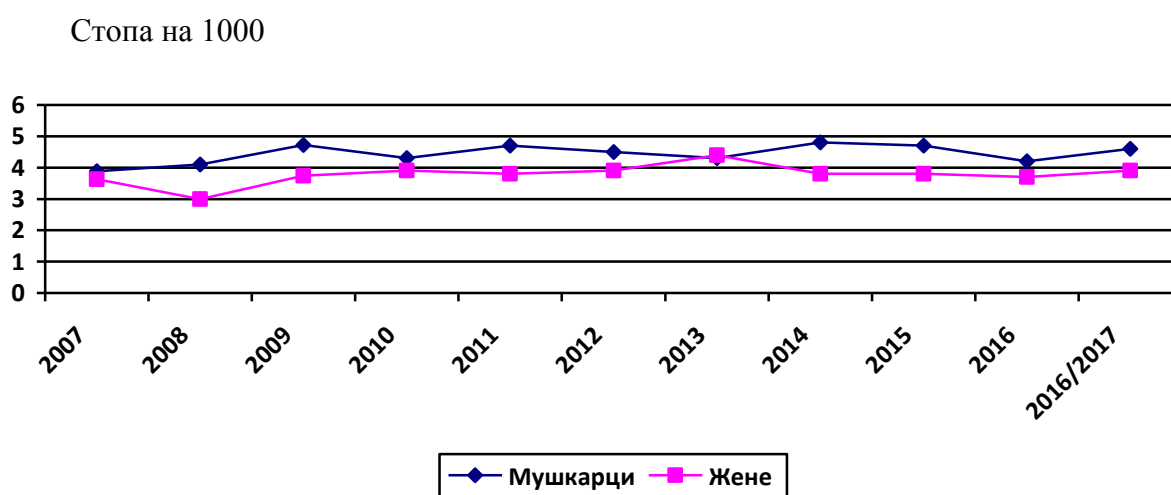

Табела 5. Приказ броја оболелих од малигнух болести по полу и по општинама на територији Браничевског округа у 2016/2017. години

Територија	Мушки пол		Женски пол	
	Број оболелих	Стопа инциденце	Број оболелих	Стопа инциденце
Велико Градиште	37	4,70	38	4,54
Голубац	26	7,05	20	5,19
Жабари	30	6,15	20	4,04
Жагубица	28	4,93	23	3,93
Кучево	35	5,26	29	4,20
Мало Црниће	25	4,91	18	3,56
Петровац на Млави	57	4,05	54	3,71
Пожаревац	146	4,16	138	3,67
Браничевски округ	384	4,62	340	3,90

Посматрајући број оболелих од малигнух болести према полу, уочава се да у свим општинама Браничевског округа (осим Великог Градишта), мушкарци чешће оболевају од малигнух обољења. Међутим, анализирајући период од 2007-2016/2017. године уочава се пораст вредности стопе инциденце од малигнух болести код оба пола. У поређењу са претходном годином, стопа инциденце код оба пола је у благом порасту (графикон бр.12).

Графикон 12. Стопа инциденце од малигнух болести по полу на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2016/2017. године

На основу броја Пријава из здравствених установа, које су достављене у Одељење за превенцију и контролу незаразних болести Завода за јавно здравље Пожаревац, у току 2018. године, укупан број новооболелих од шећерне болести по полу и по општинама Браничевског округа приказали смо у табели број 6.

Табела 6. Приказ броја оболелих од шећерне болести по полу и по општинама на територији Браничевског округа у 2018. години

Територија	Мушки пол		Женски пол	
	Број оболелих	Стопа инциденце	Број оболелих	Стопа инциденце
Велико Градиште	43	5,56	36	4,37
Голубац	12	3,31	18	4,75
Жабари	13	2,74	20	4,13
Жагубица	8	1,43	14	2,43
Кучево	11	1,68	15	2,22
Мало Црниће	4	0,80	16	3,24
Петровац на Млави	27	1,95	29	2,03
Пожаревац	68	1,95	63	1,69
Браничевски округ	186	2,27	211	2,45

Посматрајући број оболелих од шећерне болести према полу, уочава се да у већини општинама Браничевског округа (осим Великог Градишта и Пожареваца), жене чешће оболевају од шећерне болести.

3.1.3. Апсентизам и инвалидност

Апсентизам, односно привремена одсутност са посла, као и инвалидност, односно свако ограничење или немогућност због недостатка, обављања неке активности на начин који се сматра нормалним за људско биће су веома важни показатељи здравственог стања становништва. Недостатак је објективна појава и може се доказати медицинским дијагностичким поступком, док је инвалидност релативна и зависи од врсте и степена оштећења као и од посла којим се особа бави, односно вештина које су јој у послу потребне. Анализа ових показатеља је веома важна за здравствену службу како би благовремено предузела мере специфичне превенције на нивоу примарне превенције као и мере лечења и рехабилитације оболелих лица.

Према подацима са којима располаже Завод за јавно здравље Пожаревац из Извештаја о привременој неспособности – спречености за рад у току 2018. године, на територији Браничевског округа регистровано је укупно 17835 случајева апсентизма са 455975 дана одсуствовања са посла. У поређењу са претходном годином, број случајева апсентизма је већи за 18,73% а број дана одсуствовања са посла је већи за 15,71% у односу на претходну годину (табела 7).

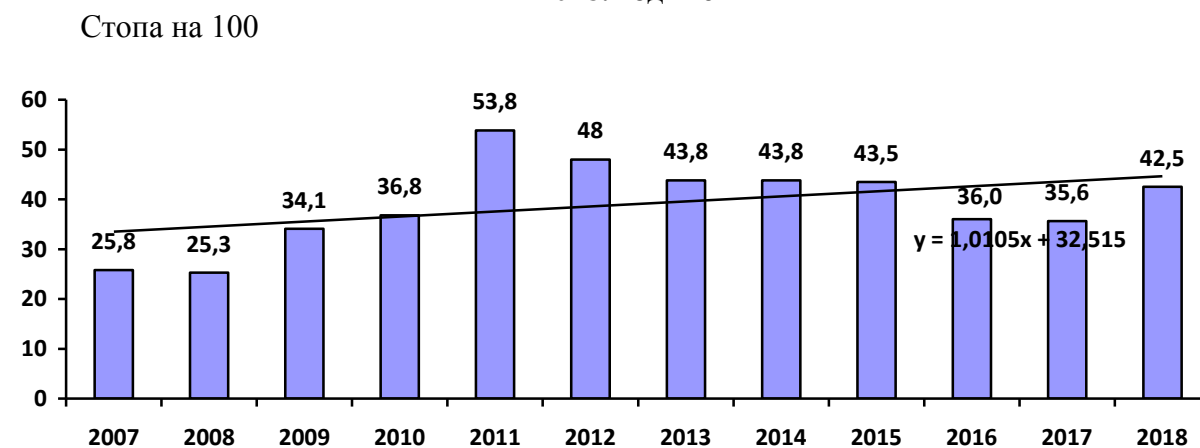
Табела 7. Приказ привремене неспособности-спречености за рад на територији Браничевског округа у 2018. години

Ред. бр.	Узрок неспособности/спречености за рад	Број случајева	Број дана	Стопа
1.	Болести и повреде ван рада	14227	239577	33,88
2.	Повреде на раду	326	15632	0,78
3.	Трудноћа и порођај	1097	171509	2,61
4.	Нега члана породице	2185	29257	5,20
СВЕГА		17835	455975	42,47

Резултати анализе привремене спречености за рад у Браничевском округу показују да је највећи број поменутих случајева као и највећи број дана одсуства са посла у 2018. години био због болести и повреда ван рада (79,77% случајева и 52,54% дана).

На територији Браничевског округа, стопа броја случајева неспособности/спречености за рад у 2018. години, износи 42,5 на 100 запослених радника (процењени број радника за Браничевски округ према Републичком заводу за статистику износи 41998 радника). У посматраном периоду, од 2007-2018. године, стопа апсентизма је значајно порасла (гафикон број 13).

Графикон 13. Стопа апсентизма на територији Браничевског округа у периоду 2007-2018. године

На основу приказаних резултата може се рећи да је инвалидност и апсентизам проблем са којим се суочавају све општине Браничевског округа и који значајно утиче на резултате анализе здравственог стања становништва.

3.2. Здравствено стање појединих категорија становништва

У оквиру анализе здравственог стања становништва Браничевског округа посматрани су: здравствено стање мале и предшколске деце, школске деце и омладине, одраслог становништва и жена, као и стање здравља уста и зуба свих категорија становништва.

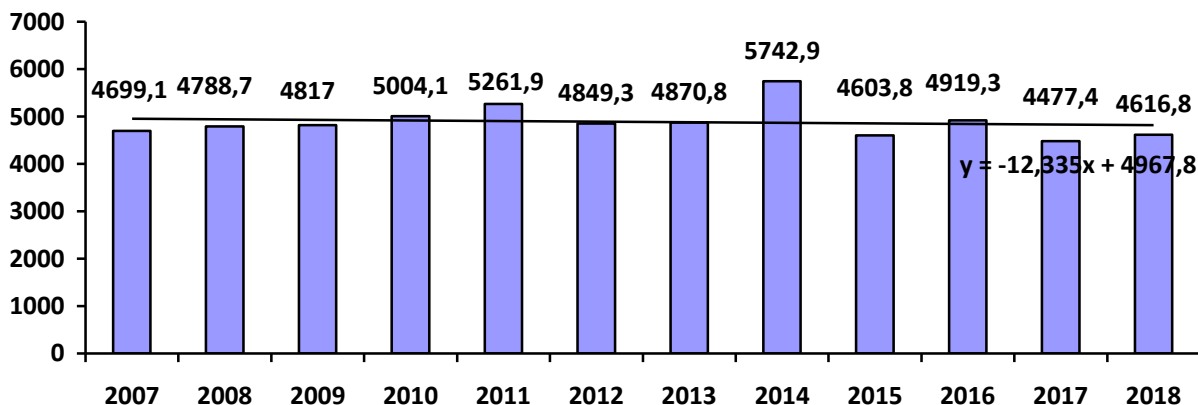
3.2.1. Здравствено стање предшколске деце (од 0 до 6 година)

На територији Браничевског округа у 2018. години, здравствену заштиту је користило укупно 9000 детета предшколског узраста од 0 до 6 година.

У оквиру служби за здравствену заштиту предшколске деце у 2018. години, домова здравља Браничевског округа, регистровано је укупно 41551 обољења са стопом од 4616,8/1000, односно на свако дете долази по 4,6 обољења, што је за 0,1 обољења више него претходне године. У периоду од 2007-2018. године, највећа стопа оболевања у посматраној служби била је 2014. године (графикон број 14).

Графикон 14. Стопа морбидитета предшколске деце на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

Стопа на 1000

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту мале и предшколске деце Браничевског округа у 2018. години биле су:

- 1 Болести система за дисање (X група) (63,63%)
- 2 Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (11,12%)
- 3 Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (4,78%)
- 4 Болести ува и болести мастоидног наставка (VIII група) (4,56%)
- 5 Заразне болести и паразитарне болести (I група) (3,20%)
- 6 Болести ока и припојака ока (VII група) (2,90%)
- 7 Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (2,38%)
- 8 Болести мокраћно-полног система (XIV група) (2,32%)
- 9 Болести система за варење (XI група) (2,09%)
- 10 Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (III група) (1,45%)

Према приказаним резултатима анализе може се закључити да су код предшколске деце на територији Браничевског округа убедљиво прво место, као и претходних година, заузеле Болести система за дисање са 63,63%. Стопа обољења за Болести система за дисање била је 2937,7/1000.

Табела 8. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту предшколске деце на територији Браничевског округа 2018. године

Ранг	ОКРУГ БРАНИЧЕВСКИ		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta	12678	30,51
2.	Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације	7843	18,88
3.	Bronchitis acuta et bronchiolitis acuta	2487	5,98
4.	Laryngitis et tracheitis acuta	2379	5,72
5.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	2100	5,05

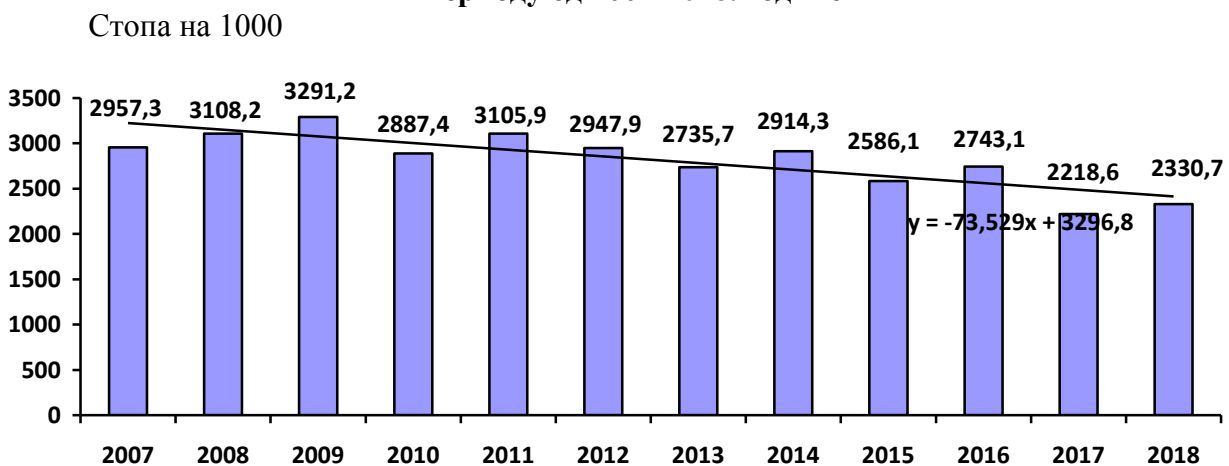
Приказани резултати показују да су и у 2018. години, као и у претходних година, Болести система за дисање, односно акутна упала грла и крајника као и инфекције горњих дисајних путева били најчешћи здравствени проблеми код мале деце на територији Браничевског округа (табела 8).

3.2.2. Здравствено стање школске деце и омладине (од 7 до 18 година)

На територији Браничевског округа у 2018. години, здравствену заштиту је користило укупно 19506 школске деце и омладине од 7 до 18 година.

У оквиру служби за здравствену заштиту школске деце и омладине домова здравља Браничевског округа у 2018. години, регистровано је укупно 45462 обољења са стопом од 2330,7/1000, односно на свако школско дете долази по 2,3 обољења, што је за 0,1 обољења више него у претходној години. У периоду од 2007-2018. године уочава се благо смањење стопе оболевања у посматраној животној доби (графикон број 15).

Графикон 15. Стопа морбидитета школске деце на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби за здравствену заштиту школске деце и омладине Браничевског округа у 2018. години биле су:

1. Болести система за дисање (X група) (47,47%)
2. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (16,66%)
3. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (6,94%)
4. Заразне болести и паразитарне болести (I група) (5,70%)
5. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (5,02%)
6. Болести система за варење (XI група) (4,45%)
7. Болести ува и болести мастоидног наставка (VIII група) (3,05%)
8. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (2,93%)
9. Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (XIII група) (2,17%)
10. Болести ока и припојка ока (VII група) (2,03%)

Према претходно приказаним резултатима анализе, јасно се види да су код школске деце и омладине у Браничевском округу, Болести система за дисање најчешће дијагностикована обољења и да су, као и претходне године, убедљиво на првом месту са учешћем од 47,5%. Стопа оболевања од Болести система за дисање износи 1106,3/1000.

Табела 9. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту школске деце и омладине на територији Браничевског округа 2018. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације	9248	20,34
2.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta	8252	18,15
3.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	4042	8,89
4.	Dolor abdominalis et pelvis	2190	4,81
5.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	2121	4,66

Приказани резултати показују да су и у 2018. години, као и претходних година, Болести система за дисање, односно инфекције горњих дисајних путева и акутна упала грла и крајника били најчешћи здравствени проблеми код школске деце и омладине на територији Браничевског округа (табела 9).

Систематски прегледи, чији су резултати веома добар показатељ здравственог стања школске деце и омладине, спроведени су код ученика основних и средњих школа на територији Браничевског округа у 2018. години, са обухватом од 98,1% код ученика основне школе и са 93,5% код ученика средње школе у односу на планирани број (табела 10.).

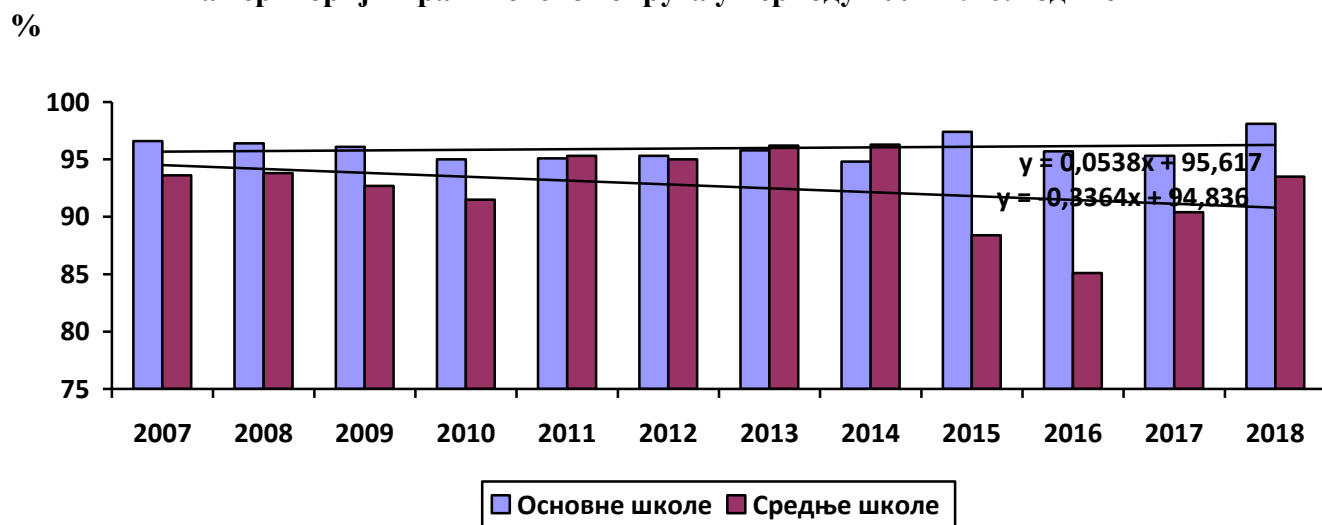

Табела 10. Приказ утврђених стања/обољења након спроведених систематских прегледа код ученика основне и средње школе Браничевског округа у 2018. години

	О К Р У Г			
	Б Р А Н И Ч Е В С К И			
	Ученици основне школе		Ученици средње школе	
Број ученика који подлежу систематским прегледима у току године	5193	100,00	1676	100,00
Обухваћено систематским прегледом	5093	98,07%	1567	93,50
Утврђено стање / обољење	Број	%	Број	%
Лоше телесно држање	605	11,88	233	14,87
Лоша телесна развијеност	128	2,51	39	2,49
Лоша телесна ухрањеност	621	12,20	155	9,90
Изразена деформација кичме (лордоза, сколиоза...)	26	0,51	6	0,38
Деформације грудног коша	104	2,04	40	2,55
Сметње вида и мотилитета	67	1,31	21	1,34
Оштећење слуха	9	0,17	2	0,13
Срчане мане	11	0,21	9	0,57
Недовољна психичка развијеност	31	0,61	2	0,13
Говорне мане	72	1,41	1	0,06
Деформације стопала	847	16,63	256	16,33

Анализа добијених резултата након спроведених систематских прегледа ученика у дефинисаним узрасту показују да су најчешће дијагностиковани проблеми код ученика и основне и средње школе били деформације стопала, лоше телесно држање и лоша телесна ухрањеност (табела 10).

Графикон 16. Обухват систематским прегледима деце у основним и средњим школама на територији Браничевског округа у периоду 2007-2018. године

Графикон број 16 показује да је у посматраном дванаестогодишњем периоду, обухват систематским прегледима код ученика основне школе био највећи у 2018. години (98,1%) а најмањи у 2014. години (94,8%). Обухват систематским прегледима код ученика средње школе у посматраном периоду био је највећи у 2014. години (96,3%) а најмањи у 2016. години (85,1%).

3.2.3. Здравствено стање одраслог становништва

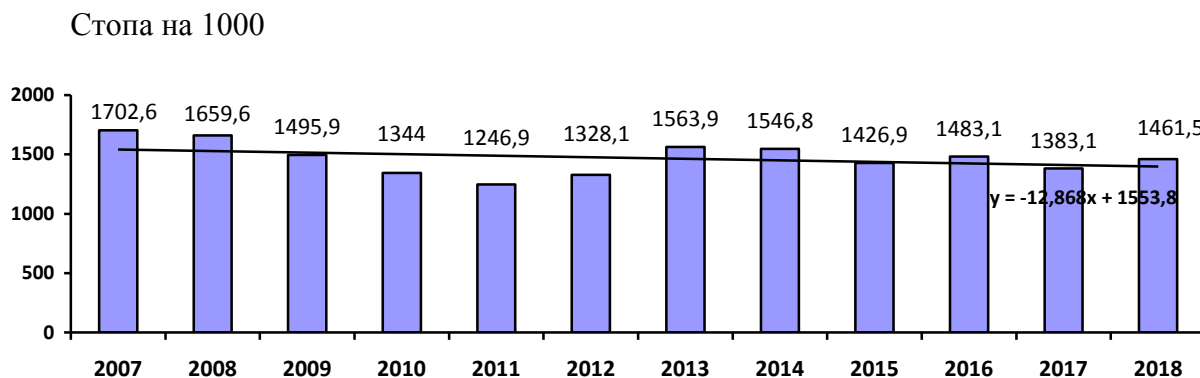
Анализа здравственог стања одраслог становништва на територији Браничевског округа за 2018. годину, рађена је на основу података добијених из служби опште медицине и медицине рада, домова здравља са територије посматраног округа.

3.2.3.1. Служба опште медицине

На територији Браничевског округа здравствене услуге у оквиру служби опште медицине остварује 110536 корисника.

У оквиру служби опште медицине домова здравља Браничевског округа у 2018. години регистровано је укупно 161547 обољења са стопом од 1461,5/1000, односно 1,5 обољења по одраслој особи, што је за 0,1 обољења више него у претходној години. У периоду од 2007-2018. године уочава се благо смањење стопе оболевања у овој служби (графикон број 17).

Графикон 17. Стопа морбидитета код одраслог становништва у оквиру службе опште медицине на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 регистроване у оквиру служби опште медицине домова здравља Браничевског округа у 2018. години, биле су:

1. Болести система крвотока (IX група) (17,19%)
2. Болести система за дисање (X група) (16,27%)
3. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (11,28%)
4. Болести мишићно-коштаног система и везивниг ткива (XIII група) (11,10%)
5. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (7,71%)
6. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (6,38%)
7. Болести система за варење (XI група) (5,23%)
8. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (4,89%)
9. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (3,93%)
10. Болести ока и припојака ока (VII група) (3,71%)

Резултати анализе показују да су у служби опште медицине у 2018. години, на првом месту регистроване Болести система крвотока са 17,19%, чија стопа износи 251,2/1000. Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби опште медицине на територији Браничевског округа приказане су у табели број 11.

Табела 11. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби опште медицине на територији Браничевског округа 2018. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Hypertensio arterialis essentialis (primaria)	16592	10,27
2.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	13063	8,08
3.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	8769	5,43
4.	Друга обољења леђа	8642	5,35
5.	Pharyngitis acuta et tonsillitis acuta	7945	4,92

Приказани резултати показују да су, као и претходних година, висок крвни притисак, други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази као и специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде били најчешће регистроване дијагнозе код одраслог становништва на територији Браничевског округа и у 2018. години.

3.2.3.2. Служба здравствене заштите радника

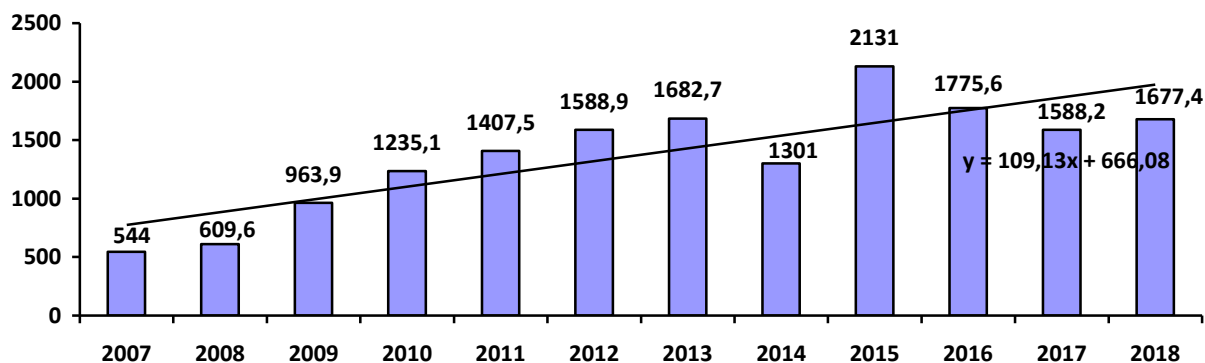
На територији Браничевског округа у 2018. години, здравствене услуге у оквиру службе медицине рада, оних домова здравља који имају организовану поменућу службу (дз Петровац на Млави и дз Пожаревац), користило је укупно 28880 радно-активних лица.

У оквиру служби медицине рада домова здравља Браничевског округа у 2018. години, регистровано је укупно 48444 обољења са стопом од 1677,4/1000. У посматраном периоду, од 2007-2018. године, стопа морбидитета у служби за здравствену заштиту радника је била највећа 2015. године (графикон број 18).

Графикон 18. Стопа морбидитета радно активног становништва на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

Стопа на 1000

Водеће групе болести и стања по МКБ-10 које су регистроване у оквиру служби медицине рада Браничевског округа у 2018. години биле су:

1. Болести система за дисање (X група) (18,37%)
2. Болести система крвотока (IX група) (17,80%)
3. Болести мишићно-коштаног система и везивниг ткива (XIII група) (11,55%)
4. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (7,36%)
5. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (6,65%)
6. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (6,51%)
7. Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (XIX група) (6,01%)
8. Душевни поремећаји и поремећаји понашања (V група) (4,31%)
9. Болести система за варење (XI група) (4,30%)
10. Болести ока и припојака ока (VII група) (3,54%)

Анализа показује да су код радно-активног становништва на територији Браничевског округа највећи проблем у 2018. години, биле Болести система за дисање (18,4%), затим Болести система крвотока (17,8%) и Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (11,6%). Стопа оболевања за Болести система за дисање у Браничевском округу 2018. године била је 308,2/1000.

Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби медицине рада Браничевског округа приказане су у табели број 12.

Табела 12. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби медицине рада на територији Браничевског округа 2018. године

Ранг	О К Р У Г Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Нуртенсио артериалис есенциалис (primaria)	5199	10,73
2.	Друга обољења леђа	3060	6,31
3.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	2402	4,96
4.	Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације	2153	4,44
5.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	1854	3,83

Анализирајући приказане дијагнозе може се рећи да су висок крвни притисак, недефинисана обољења леђа као и други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази били најчешће регистроване дијагнозе код радно-активног становништва Браничевског округа у 2018. години.

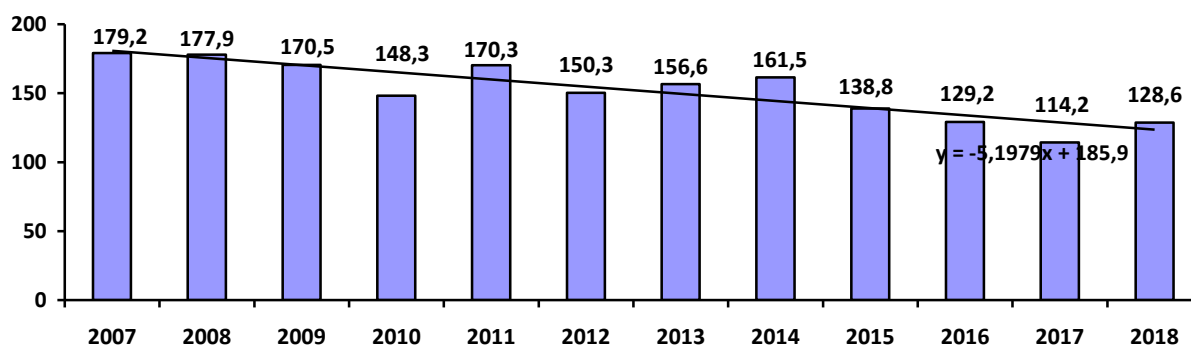
3.2.4. Здравствено стање жена

На територији Браничевског округа у 2018. години, здравствене услуге у оквиру службе за здравствену заштиту жена, имало је право да користи укупно 75623 жена које припадају животној доби од 15 и више година.

У 2018. години, у оквиру службе за здравствену заштиту жена Браничевског округа регистровано је укупно 9729 обољења са стопом од 128,6/1000. Стопа морбидитета у служби за здравствену заштиту жена у посматраном периоду, од 2007-2018. године полако опада (графикон број 19).

Графикон 19. Стопа морбидитета жена на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

Стопа на 1000

Водеће групе болести и стања по МКБ 10 регистроване у оквиру службе за здравствену заштиту жена домова здравља посматраног округа у 2018. години биле су:

1. Болести мокраћно-полног система (XIV група) (83,74%)
2. Гумори (II група) (5,57%)
3. Трудноћа, рађање и бабиње (XV група) (4,33%)
4. Заразне болести и паразитарне болести (I група) (2,68%)
5. Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (XVIII група) (1,76%)
6. Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (IV група) (0,85%)
7. Болести крви и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (III група) (0,47%)
8. Болести коже и болести поткожног ткива (XII група) (0,41%)
9. Болести система крвотока (IX група) (0,07%)
10. Болести мишићно-коштаног система и везивниг ткива (XIII група) (0,05%)

Анализа здравственог стања жена које живе на територији Браничевског округа у оквиру службе за здравствену заштиту жена, показује да су у 2018. години, као и претходних година, најчешћи проблем биле Болести мокраћно-полног система са 83,7%, чија стопа износи 107,7/1000.

Најчешће регистроване дијагнозе у оквиру служби за здравствену заштиту жена Браничевског округа приказане су у табели број 13.

Табела 13. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби за здравствену заштиту жена на територији Браничевског округа 2018. године

Ранг	О К Р У Г		
	Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Cervicitis uteri	1988	20,43
2.	Друга запаљења женских карличних органа	1533	15,76
3.	Morbi climacterici	972	10,00
4.	Болести дојке	956	9,83
5.	Друга обољења полно-мокраћног пута	709	7,29

Приказани резултати показују да су и у 2018. години, као и претходних година највећи проблем код жена са 15 и више година живота у Браничевском округу биле запаљење грлића материце и неозначена запаљења органа мале карлице.

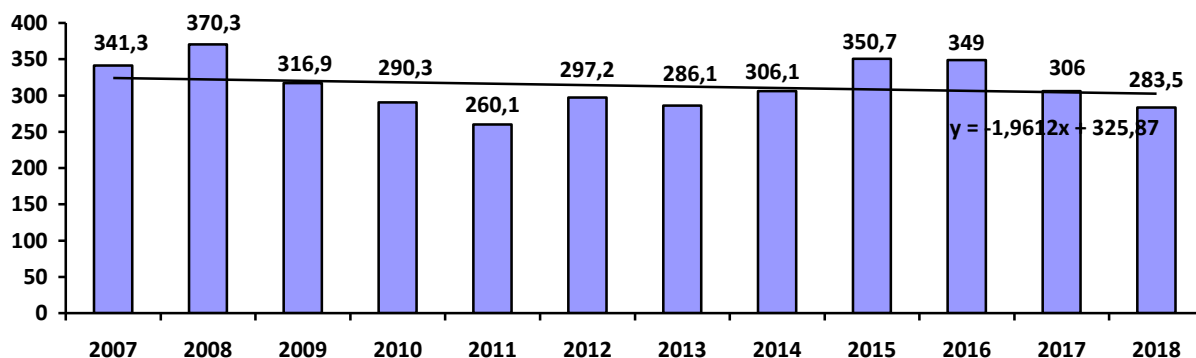
3.2.5. Здравствено стање зуба и орално здравље

У оквиру службе стоматолошке здравствене заштите током 2018. године, на територији Браничевског округа регистровано је укупно 47602 обољења са стопом од 283,5/1000. Посматрајући период од 2007-2018. године, може се рећи да је стопа у 2018. години мања за 16,9% у односу на прву годину посматрања (2007. годину) (графикон број 20).

Графикон 20. Стопа морбидитета у стоматолошкој здравственој заштити на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

Стопа на 1000

Од укупног броја приказаних обољења зуба на територији Браничевског округа (47602), код деце од 0 до 6 година регистровано је 5211 обољења (стопа 579,0/1000), код школске деце од 7 до 14 година регистровано је 15824 обољења (стопа 1277,6/1000), код школске деце од 15 до 18 година регистровано је 3172 обољења (стопа 445,5/1000), код одраслих од 19 до 64 године регистровано је 15282 обољење (стопа 154,7/1000) и код лица са 65 и више година регистровано је 8113 обољења (стопа 199,7/1000).

Табела 14. Приказ најчешћих дијагноза које су регистроване у служби стоматолошке здравствене заштите на територији Браничевског округа 2018. године

Ранг	О К Р У Г Б Р А Н И Ч Е В С К И		
	Дијагноза	Број	% од укупног броја дијагноза
1.	Morbi pulpaе et textus periaripicalis (Болести пулпе зуба и ткива око врха зуба)	12668	26,61
2.	Caries dentium (Каријес-квар зуба)	11472	24,10
3.	Morbi textuum dentium durarum alii (Друге болести тврдих ткива зуба)	6534	13,72
4.	Morbi dentium et textus sustentionalis alii (Друге болести зуба и потпорног ткива)	6426	13,50
5.	Gingivitis et morbi periodontales (Запаљење десни и болести околине зуба)	2958	6,21

Резултати анализе показују да су и у 2018. години, као и претходних година, на територији Браничевског округа, најчешће регистроване дијагнозе у оквиру стоматолошке здравствене заштите биле: болести пулпе зуба и ткива око врха зуба, зубни каријес и неозначене болести тврдих ткива зуба (табела 14).

3.3. Болнички морбидитет

Болнички морбидитет, као веома важан показатељ здравственог стања становништва на територији Браничевског округа посматран је кроз Извештаје о хоспитализацији болнички лечених лица.

На територији Браничевског округа стационарну здравствену заштиту становништву обезбеђују Општа болница Пожаревац и Општа болница Петровац на Млави.

Болничко лечење на територији Браничевског округа у 2018. години, са укупним бројем запослених здравствених радника (лекара и медицинских сестара/техничара), капацитетом, оптерећеношћу, заузетошћу и просечном дужином лечења приказано је у табели број 15.

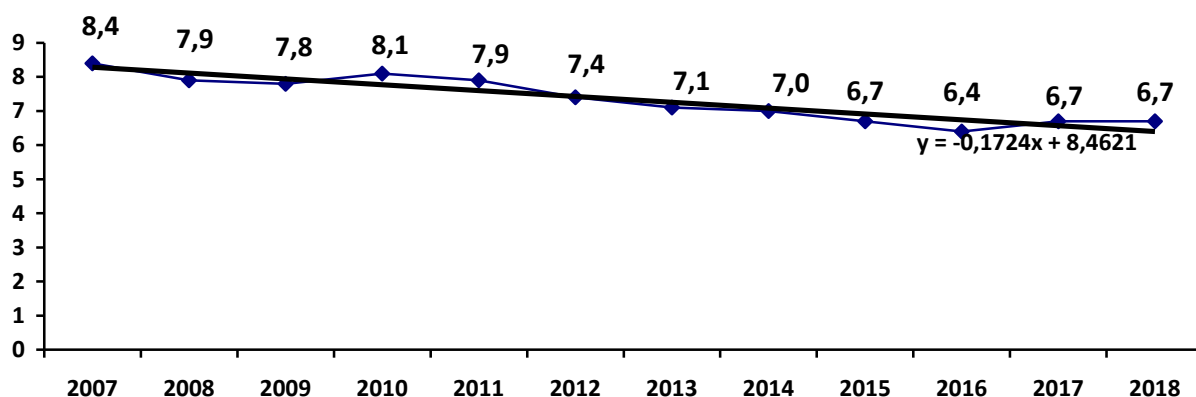
Табела 15. Стационарно лечење на територији Браничевског округа у 2018. години

ОКРУГ	Општа болница	Број запослених*			Број пост-еља	Број лече-них	Број оствар. б.о. дана	Прос. дужи. лечењ	Заузет. постеља у %	Број умрлих
		Укуп	Лекара	Технич.						
Браничевски	Петровац на Млави	194	50	144	138	3764	24909	6,62	49,45	198
	Пожаревац	721	169	552	530	16044	108602	6,77	56,14	909
	Свега	915	219	696	668	19808	133511	6,74	54,76	1107

*Приказани број запослених подразумева само лекаре и техничаре без осталих здравствених радника (фармацеута), сарадника и немедицинског особља.

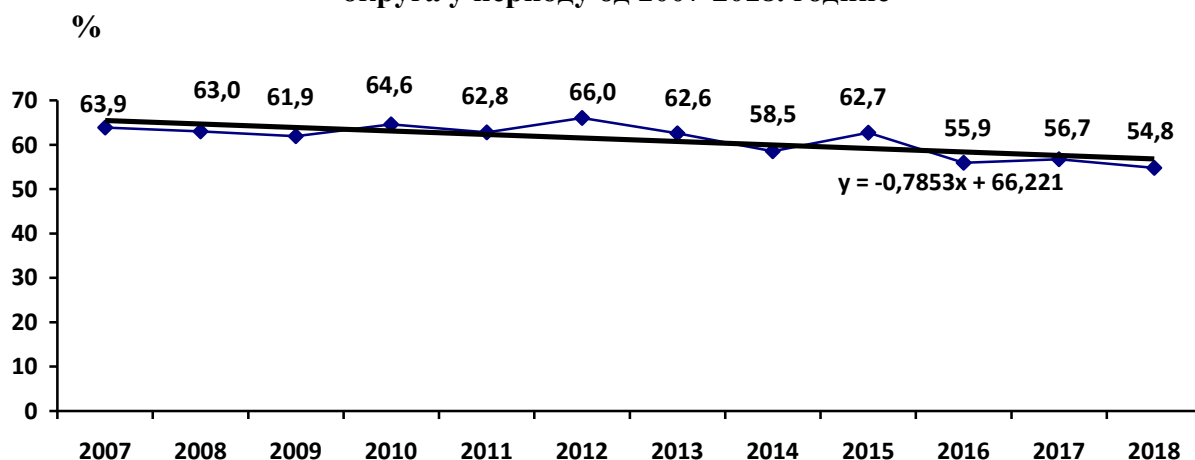
На основу података у периоду од 2007. до 2018. године уочавамо да у болницама Браничевског округа просечна дужина лечења као и просечна заузетост постеља у процентима благо опада (графикон број 21 и 22).

Графикон 21. Просечна дужина лечења у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

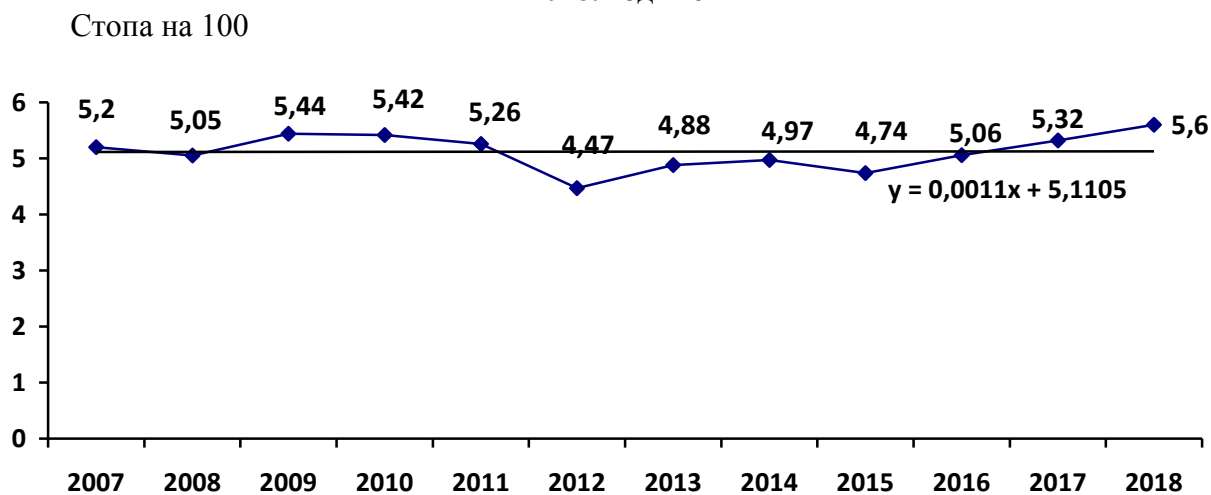

Графикон 22. Просечна заузетост постеља у процентима у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

У посматраном десетогодишњем периоду вредност стопе леталитета у болницама Браничевског округа била је најнижа 2012. године, а у последње три године дошло је поново до раста тренда (графикон број 23).

Графикон 23. Стопа леталитета у болницама Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

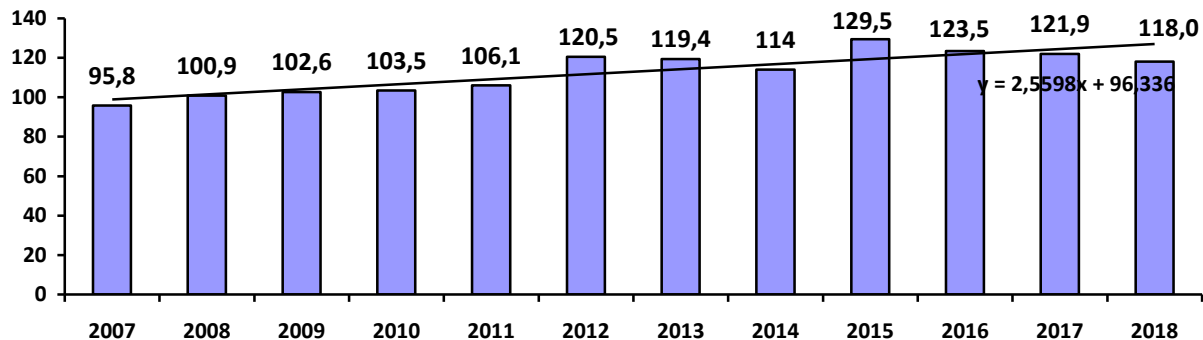

Према добијеним резултатима стопа хоспитализације у 2018. години у Општој болници Пожаревац била је 124,9 хоспитализованих на 1000 становника, што је за 4,3% мање у односу на 2017. годину, а у Општој болници Петровац на Млави стопа хоспитализације износила је 95,3 болнички лечених лица на 1000 становника, што је за 1,4% више у односу на претходну годину. У 2018. години, на нивоу Браничевског округа, за две болнице, стопа хоспитализације је износила 118 на 1000 становника. Посматрајући период од 2007-2018. године, стопа хоспитализације је у посматраном периоду, порасла 23,2% (графикон број 24).

Графикон 24. Стопа хоспитализације на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

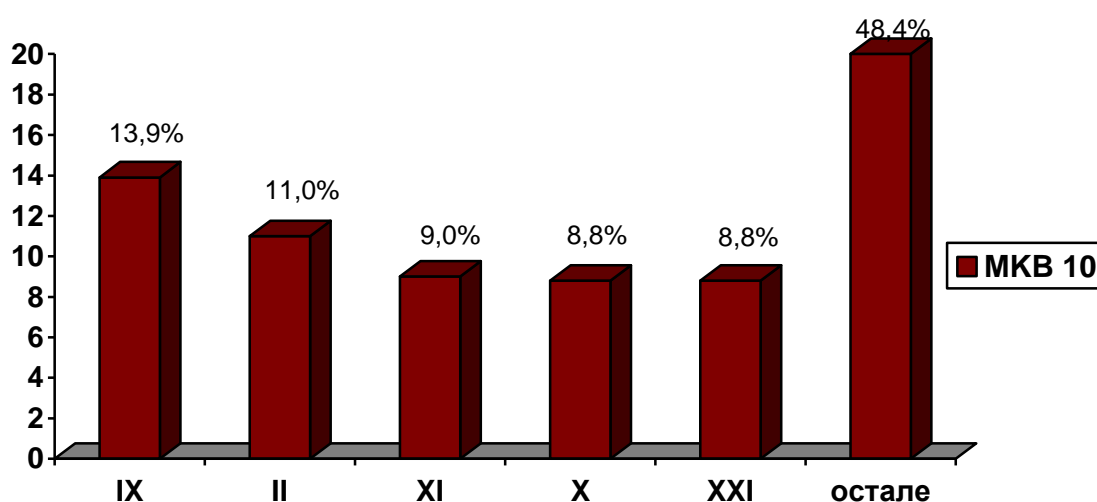
Стопа на 1000

Анализирајући старосну структуру стационарно лечених лица у 2018. години, у општим болницама Браничевског округа, може се рећи да од укупног броја лечених највећи проценат, како у Општој болници Пожаревац тако и Општој болници Петровац на Млави, припадао је особама са 65 и више година (43,5% у пожаревачкој и 54,8% у петровачкој болници), а на нивоу округа тај проценат износи 45,3%. Најмањи проценат од укупног броја лечених, на нивоу Браничевског округа, припада категорији становништва од 7 до 18 година (4,48%).

Према основном разлогу хоспитализације, резултати анализе показују да је у 2018. години, највећи број лица на територији Браничевског округа био хоспитализован због Болести система крвотока (13,94%), Тумори (11,02%) и Болести система за варење (9,03%) (графикон 25).

Графикон 25. Најчешћи разлози хоспитализације на територији Браничевског округа по МКБ 10 у 2018. години

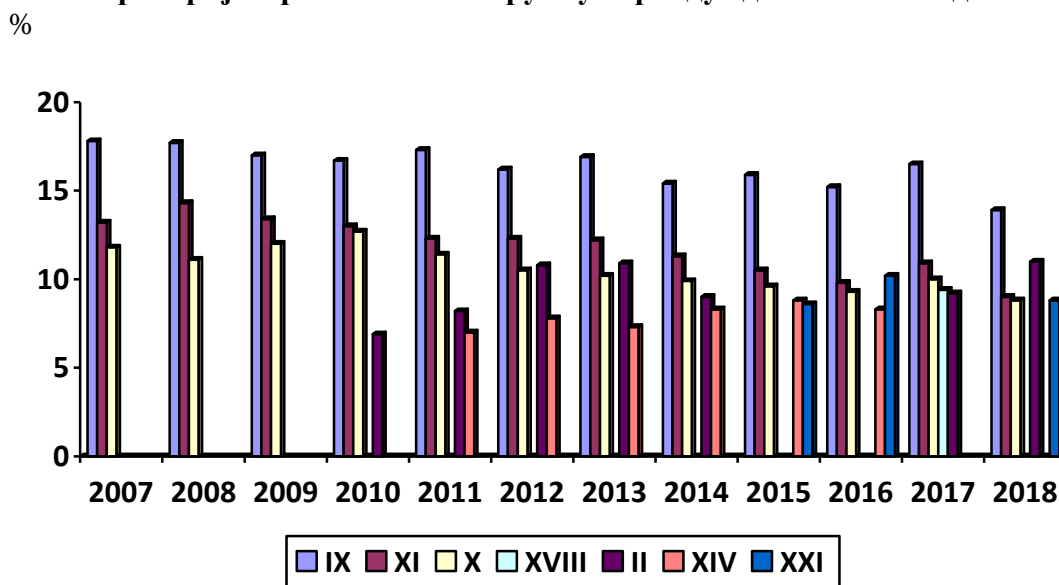

Болести система крвотока биле су водеће у целом посматраном периоду, од 2007-2018. године. Према подацима из графикона број 26 уочавамо да се учешће оболелих од Болести система за варење и Болести система за дисање у благом опадању, док је учешће оболелих од Болести система крвотока константно висок. У 2018. години дошло је до

повећања броја лечених од тумора, и у односу на претходну годину, када су били на петом месту сада заузимају друго.

Графикон 26. Учешће водећих група болести у болничком морбидитету болница на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

Према подацима приказаним у табели 16, у 2018. години, најчешћи узрок хоспитализације у општој болници Пожаревац били су Тумори а у Општој болници Петровац на Млави биле су Болести система крвотока.

Табела 16. Приказ водећих група болести у болницама Браничевског округа у 2018. години

Ред бр.	ОКРУГ	ОПШТА БОЛНИЦА	ГРУПА БОЛЕСТИ ПО МКБ-10	БРОЈ ХОСПИТАЛ.	%ОД УКУП. БРОЈА ЛЕЧЕНИХ
1.	Браничевски	ПОЖАРЕВАЦ	II	2211	12,37
			IX	2051	11,48
			XXI	1752	9,80
			XIV	1480	8,28
			XI	1478	8,27
		ПЕТРОВАЦ НА МЛАВИ	IX	922	26,62
			X	691	19,95
			XI	449	12,97
			XVIII	253	7,31
			III	172	4,97

Најчешће утврђене дијагнозе, као основни разлог болничког лечења, у општим болницама Браничевског округа приказане су у табели број 17. Ако се искључи разлог хоспитализације због порођаја (Partus spontaneus capite i Partus sectione caesarea selectivus), као и боравк у здравственој установи ради одређених третмана и здравствене заштите и због недовољно дефинисаних стања и симптома, у Општој болници Пожаревац најчешћи разлози хоспитализације били су: Злоћудни тумори дојке и Секундарна слабост узрокована

недостатком гвожђа а у Општој болници Петровац на Млави Хронична опструктивна болест плућа са акутним погоршањем, неозначена и Треперење преткомора и лепршање преткомора (табела 17.).

Табела 17. Приказ водећих дијагноза болести које су лечене у општим болницама Браничевског округа 2018. године

Ранг	БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ					
	ОПШТА БОЛНИЦА ПОЖАРЕВАЦ			ОПШТА БОЛНИЦА ПЕТРОВАЦ		
	Дијагнозе лечених лица	Број	% од укупног бр.лече них	Дијагнозе лечених лица	Број	% од укупног бр.лечених
1.	Neoplasma malignum mammae, non specificatum (C50.9)	511	2,86	Morbus pulmonis obstructivus chronicus cum exacerbatione acuta, non specificatus (J44.1)	286	8,26
2.	Anaemia sideropenica secundaria (D50.0)	444	2,48	Fibrillatio atriorum et fluctuatio atriorum (I48)	161	4,65
3.	Agranulocytosis (D70)	326	1,82	Hypertensio arterialis essentialis (primaria) (I10)	158	4,56
4.	Fibrillatio atriorum et fluctuatio atriorum (I48)	230	1,29	Cardiomyopathia congestiva (I42.0)	151	4,36
5.	Calculus vesicae feleae (K80.2)	225	1,26	Pneumonia, non specificata (J18.9)	84	2,43

Посматрајући II и IX групу по МКБ-10, односно Туморе и Болести система крвотока, као водеће групе у укупном броју стационарно лечених лица у општим болницама на територији Браничевског округа, приказали смо најчешће дијагнозе за II групу у Општој болници Пожаревац и најчешће дијагнозе за IX групу у Општој болници Петровац на Млави (табела 18.).

Табела 18. Приказ најчешћих дијагноза водећих група болести по МКБ-10 у општим болницама Браничевског округа у 2018. години

БРАНИЧЕВСКИ ОКРУГ						
Р а н г	ОПШТА БОЛНИЦА ПОЖАРЕВАЦ			ОПШТА БОЛНИЦА ПЕТРОВАЦ		
	Најчешће дијагнозе II групе по МКБ 10 класификацији (водећа група)	Бр.	% од укупног броја лечених из II групе	Најчешће дијагнозе IX групе по МКБ 10 класификацији (водећа група)	Бр.	% од укупног броја лечених из IX групе
	1.	Neoplasma malignum mammae, non specificatum (C50.9)	511	23,11	Fibrillatio atriorum et fluctuatio atriorum (I48)	161
2.	Neoplasma malignum bronchi et pulmonis, non specificatum (C34.9)	219	9,91	Hypertensio arterilalis essentialis (primaria) (I10)	158	17,14
3.	Neoplasma malignum recti (C20)	156	7,06	Cardiomyopathia congestiva (I42.0)	151	16,38
4.	Neoplasma malignum ovarii (C56)	80	3,62	Angina pectoris, non specificata (I20.9)	82	8,89
5.	Neoplasma malignum prostatae (C61)	78	3,53	Infarctus myocardi anterioris transmuralis acutus (I21.0)	33	3,58

На основу овако приказаних дијагноза, водећих група по МКБ-10, може се рећи да је у 2018. години, у Општој болници Петровац на Млави највећи број лечених болесника био са Треперењем преткомора и лепршањем преткомора и Повишеним крвним притиском, а у Општој болници Пожаревац са Злоћудним тумором дојке, неозначеним и Злоћудним тумором душника и плућа неозначеним.

3.4. Морталитет

На територији Браничевског округа посматрани су: општа стопа mortalитета, специфична стопа mortalитета по полу лица од 20 до 49 година, специфична стопа mortalитета болести система крвотока и тумора, стопа mortalитета одојчади, стопа матерналног mortalитета, стопа mortalитета деце од једне до навршене четврте године живота, стопа смртности деце до пет година живота и пропорционални mortalитет деце до пет година живота (табела 19).

Табела 19. Показатељи „негативног” здравља на територији Браничевског округа у 2018. години

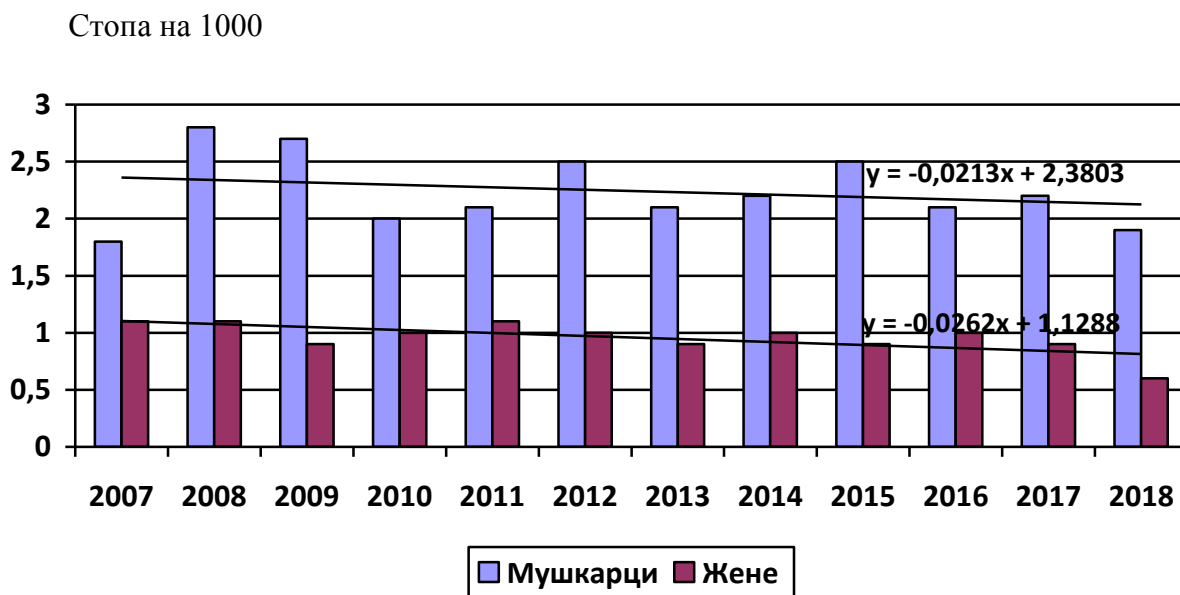
ОПШТИНА	Општа стопа морталитета	Спец. стопа морталитета М 20-49 год. живота	Спец. стопа морталитета Ж 20-49 год. живота	Спец. стопа морталитета Бол. сист. крвотока	Спец. стопа морталитета Тумора	Стопа матерналног морталитета	Стопа морталитета одојчади	Стопа морталитета деце од 1 до навршене 4. године живота	Стопа морталитета деце до 5 године живота	Пропорционални морталитет деце до 5 година живота
Велико Градиште	20,23	1,31	1,04	1164,98	319,43	0,00	9,52	0,00	9,52	0,31
Голубац	20,76	1,47	0,00	1294,15	310,06	0,00	25,00	0,00	25,00	0,65
Жабари	23,89	1,63	1,28	1304,12	386,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Жагубица	20,71	2,52	0,00	1542,12	202,68	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кучево	24,56	2,50	0,00	1612,30	444,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Мало Црниће	22,72	1,54	1,78	1423,81	292,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Петровац	31,38	2,23	0,39	1367,33	323,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Пожаревац	14,97	1,87	0,63	711,20	309,94	0,00	4,61	0,38	6,14	0,37
Браничевски округ	18,91	1,91	0,62	1093,36	319,79	0,00	4,18	0,19	5,02	0,19

Анализа морталитета за 2018. годину на територији Браничевског округа је показала да просечно трајање живота на поменутој територији износи 75,9 година.

У периоду од 2007. до 2018. године специфична стопа морталитета мушкараца узраста 20-49 година била је највећа 2008. године и од тада благо опада, као и специфична стопа умирања жена исте старосне доби од 2011. године је у благом опадању (графикон број 27).

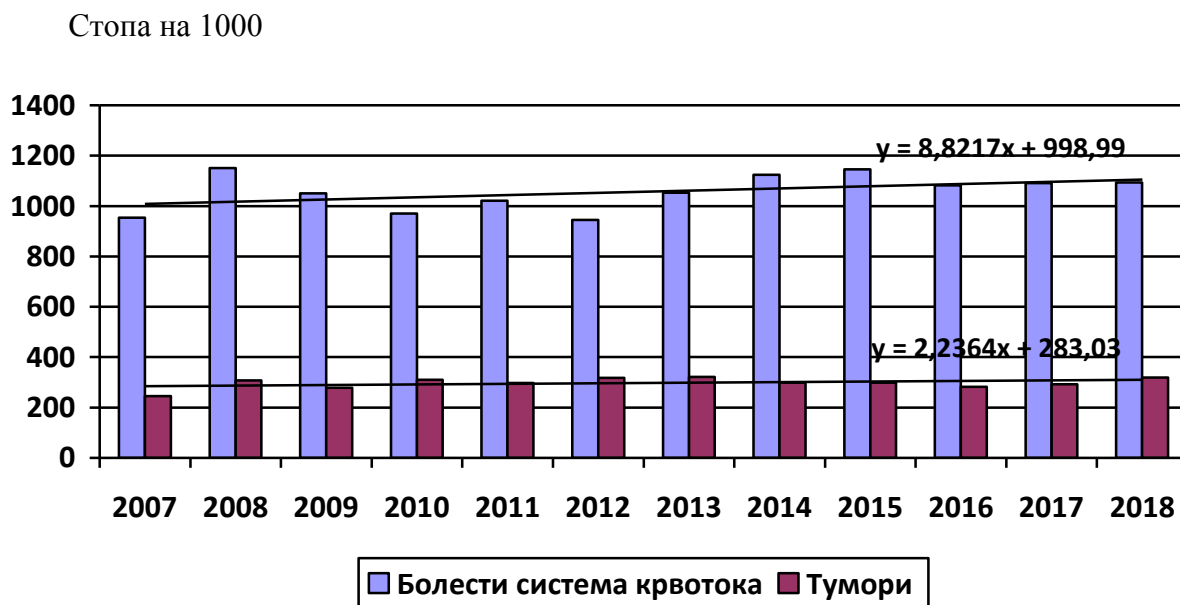

Графикон 27. Специфична стопа морталитета узраста 20-49 година оба пола на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

Специфичне стопе морталитета од болести система крвотока и тумора у посматраном једанаестогодишњем периоду су у порасту (графикон бр 28).

Графикон 28. Специфична стопа морталитета изабраних група болести на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

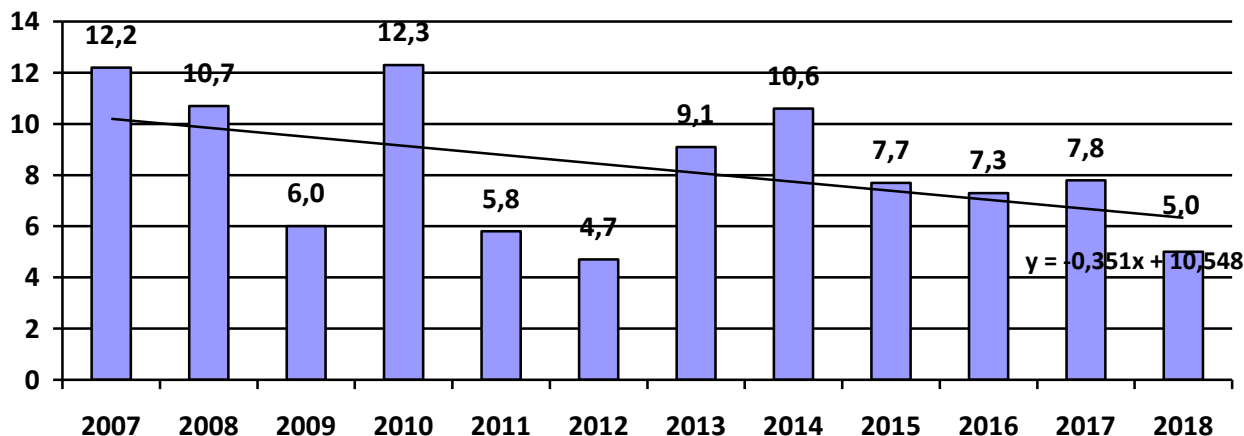

Од узрасно-специфичних стопа смртности, као што смо напоменули анализиране су стопа смртности одојчади, стопа смртности деце узраста испод 5 година живота и узраста од 1 - 4 године живота. На територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године, смртност деце до 5 година живота је у благом опадању, док смртност деце од 1 до навршене 4. године живота, у последњих пет година варира (графикон број 29 и 30).

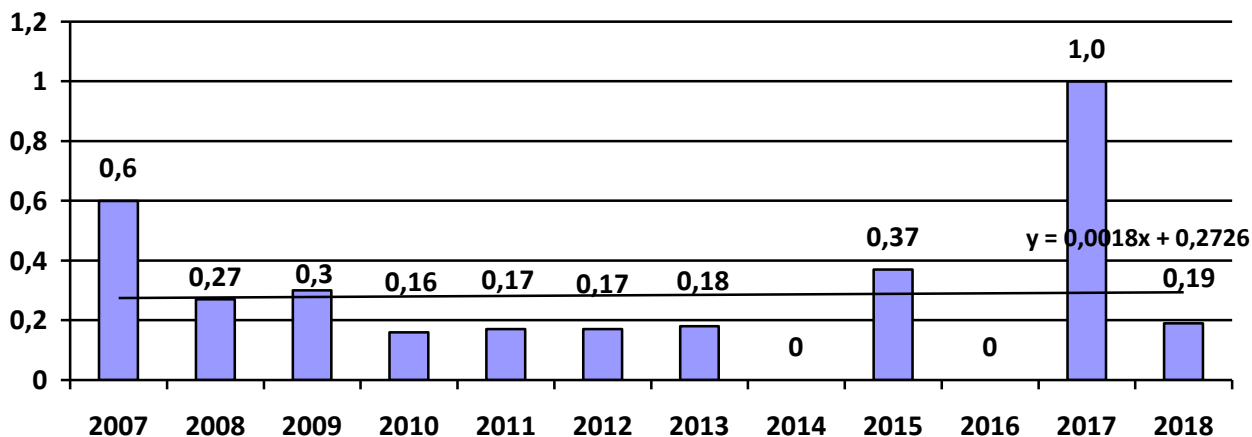
Графикон 29. Смртност деце до 5. године живота на територији Браничевског округа у периоду 2007-2018. година

Стопа на 1000

Графикон 30. Смртност деце од 1 до навршене 4. године живота на територији Браничевског округа у периоду 2007-2018. година

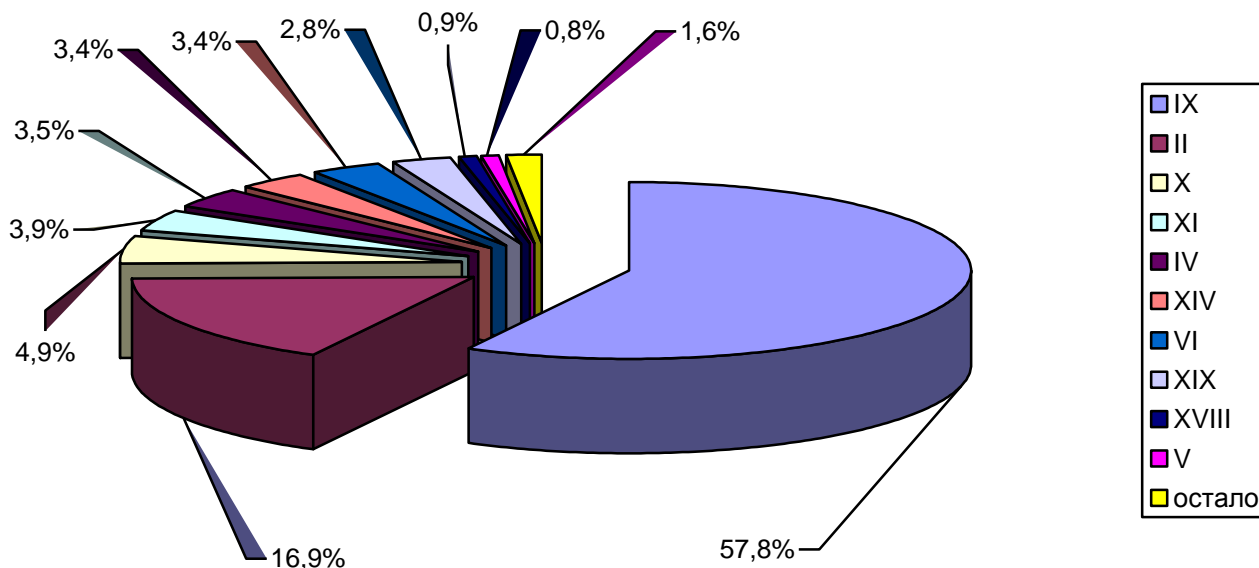
Стопа на 1000

Према узроку смрти по МКБ-10, у 2018. години, на територији Браничевског округа, највећи број лица је умро од: Болести система крвотока (1836 лица или 57,81%) и Тумора (537 лица или 16,91%) (графикон бр. 31).

Графикон 31. Водећи узроци смрти по МКБ-10 на територији Браничевског округа 2018. године

У периоду од 2007. до 2018. године, Болести система крвотока заузимају убедљиво водеће место у умирању становништва на територији Браничевског округа а друго и треће место заузимају Тумори и Болести система за дисање (графикон број 32).

Графикон 32. Учешће водећих група болести у умирању на територији Браничевског округа у периоду од 2007-2018. године

IV СПРОВЕДЕНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА 2018. ГОДИНЕ У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЗДРАВЉА СТАНОВНИШТВА И ПРЕВЕНЦИЈЕ БОЛЕСТИ

4.1 Спречавање и сузбијање болести

На територији Браничевског округа у току 2018. године спроведене су мере примарне превенције у циљу очувања здравља и спречавања и сузбијања обољења. Мере спречавања и сузбијања обољења, односно мере специфичне превенције се спроводе као: вакцинација, дезинфекција, дезинсекција и асанација.

4.1.1. Вакцинација

Вакцинација је веома специфична мера превенције јер штити само вакцинисане особе од обољења против којих су вакцинисане. На територији Браничевског округа у 2018. години спроведена је имунизација против одређених заразних болести (туберкулозе, дечије парализе, дифтерије, тетануса, пертусиса, обољења изазваних *Haemophilus influenzae*, обољења изазваних стрептококусом пнеумоније, Хепатитиса Б, морбила, рубеле и паротитиса (табела 20).

Табела 20. Приказ спроведене имунизације против одређених заразних болести на територији Браничевског округа у 2018. години

Ред. број	ВАКЦИНА		Број планираних	Број вакцинисаних	%
1.	ТБЦ	Број вакцинисаних	1208	1195	98,92
2.	ДТаП-ИПВ-ХиБ	Број вакцинисаних	1261	1203	95,40
		ревакцинација у 2. год.	1325	1227	92,60
3.	ДТ	ревакцинација у 7. год.	1353	1299	96,01
4.	ДТ про адултис	ревакцинација у 14. год.	1685	1517	90,03
5.	ОПВ	ревакцинација у 7. год.	1353	1299	96,01
		ревакцинација у 14. год.	1685	1493	88,61
5.	Обољења изазваних стрептококусом пнеумоније	Број вакцинисаних вакцином пнеумококна коњугована са 3 дозе (Synflorix)	1304	686	52,61
6.	Хепатитис Б	Вакцинација у 1. год. (са 3 дозе)	1272	1182	92,92
		Вакцинација-пропуштена годишта (са 3 дозе)	238	207	86,97
7.	ММР	Број вакцинисаних у 2. год.	1307	1209	92,50
		ревакцинација у 7. год.	1374	1323	96,29
		пропуштена годишта	57	57	100,0

Према приказаним подацима о спроведеној имунизацији у 2018. години, на територији Браничевског округа, можемо рећи да су вакцинације као и ревакцинације спроведене успешно, осим ОПВ ревакцинација у 14. години живота и вакцинације против обољења изазваних стрептококусом пнеумоније.

Проблеми који су пратили спровођење имунизације током 2018. године су слични као и предходних година и мање или више односили су се на дистрибуцију и прераспodelу одређених, недостајућих врста вакцина као и на неодрживање на позив за вакцинацију. Такође проблем су представљале и вишедозне вакцине, јер се растур са тим повећавао у односу на предвиђени, што је последица смањеног броја новорођене деце из године у годину. У таквој ситуацији службе би заказивале више деце за један дан да би сва деца била обухваћена, односно да би се постигао задовољавајући обухват од 95% и смањено растур.

Посебан проблем и даље представљају раздвојени вакцинални пунктови на дечјим и школским одељењима, што се посебно односи на ДЗ Пожаревац, као и недостајући кадар у одређеним домовима здравља (нпр. РЈ Костолац, ДЗ Пожаревац).

У СПРОВЕДЕНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА 2018. ГОДИНЕ У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У току 2018. године, од стране Одељења за хигијену и заштиту животне средине Завода за јавно здравље Пожаревац и територијалних ХЕ служби, вршен је хигијенско-санитарни надзор водних објеката као и контрола хигијенске исправности воде за пиће и то, према Програму заштите од заразних болести и према Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће, на територији свих општина Браничевског округа.

На територији Браничевског округа постоји 8 централних градских водовода, 55 сеоских водовода и 161 јавних водних објеката за локално снабдевање водом који су под сталном контролом/надзором Завода за јавно здравље Пожаревац. Поред наведених објеката постоје и појединачни или индивидуални бунари који се контролишу на захтев њихових власника.

У току 2018. године, редовна дезинфекција спроведена је код 7 централних градских водовода (није спроведена само у Жабарима), док је редовно испитивање хигијенске исправности воде спроведено код свих 8 поменутих објеката. У оквиру поменутог испитивања у 2018. години узето је укупно 176 узорака на бактериолошки преглед, од којих су 2 узорка (1,2%) била неисправна (у Петровцу 2 узорка). Разлог бактериолошке неисправности биле су колиформне и аеробне мезофилне бактерије. Исти број узорака (176) прегледан је на физичко-хемијску исправност, од којих је 12 узорака (6,8%) било неисправно. Физичко-хемијску неисправност имао је градски водовод у Жабарима (свих 8 узорака), градски водовод у Кучеву (1 узорак), градски водовод у Петровцу (1 узорак) и градски водовод у Костолцу (2 узорка). Разлог физичко-хемијске неисправности била су повећана концентрација нитрата (NO₃), мутноћа и повећана концентрација мангана.

На територији Браничевског округа, који броји укупно 189 села, постоји 55 сеоских водовода, од којих 36 имају легалног власника (ЈКП) а 19 сеоских водовода су са нелегалним власником (месне заједнице, групе грађана и др.). У 2018. години, на поменутих објектима спроведено је 9 редовних и 24 повремене дезинфекције, док код 22 сеоска водовода није рађена дезинфекција јер су били исправни. У 2018. години било је 37 редовних и 7 повремених испитивања хигијенске исправности воде сеоских водовода, док у 11 сеоских водовода није било контроле хигијенске исправности. Од укупно 88 узетих узорака на бактериолошки преглед, 16 узорака (18,2%) било је неисправно због присуства колиформних бактерија и аеробних мезофилних бактерија. Исти број узорака (88) узет је на физичко-хемијски преглед, од којих је 18 узорака (20,5%) било неисправно због мириса, мутноће,

повећане концентрације амонијака и повећане концентрације нитрата (NO₃). Повећана концентрација нитрата била је код 11 узетих узорака.

На територији Браничевског округа постоји 161 јавни водни објекат, од којих је 107 унапређен тип изворишта (бушени бунар, заштићени извор, заштићени копани бунар) и 54 неунапређен тип изворишта (незаштићени извори, незаштићени копани бунари, цистерна: мобилна или стационарна). У току 2018. године, спроведено је 88 редовних и 43 повремених испитивања хигијенске исправности воде јавних водних објеката. Урађен је бактериолошки преглед на 638 узорака и утврђена неисправност код 222 узорака (34,8%) због присуства колиформних бактерија и аеробних мезофилних бактерија. На 638 узорака извршен је физичко-хемијски преглед и утврђена неисправност код 244 узорака (38,24%) због мутноће, електропроводљивости, повећане концентрације амонијака, повећане концентрације нитрита (NO₂) и повећане концентрације нитрата (NO₃). Повећана концентрација нитрата била је код 168 узетих узорака.

Према годишњем извештају о кретању заразних и паразитарних болести на територији Браничевског округа, постоје 8 градске депонија смећа, и код неких је доста урађено на побољшању стања (Пожаревац), али још увек све имају хигијенско-санитарне недостатке, самим тим угрожавају околну земљиште, подземне воде и ваздух. Капацитети неких депонија су већ попуњени, а решења се траже у отварању регионалних депонија. Сеоске депоније смећа су практично бројна сметлишта ван села, а има и одлагања смећа у водотоке и лагеровања у двориштима.

У оквиру Диспозиције отпадних вода на територији Браничевског округа, у току 2018. године, од 16 индустријских канализација и 27 отпадних вода које се испуштају у друго (пропусне јаме, површинска вода, на слободну површину...), које су контролисане, само код 13 индустријских и 1 санитарне је вршено пречишћавање, углавном недовољно ефикасно. Може се закључити да је потребно боље пречишћавање, како би се заштитиле и површинске и подземне воде.

У току 2018. године, Одељење хигијене са заштитом животне средине Завода за јавно здравље Пожаревац, повремено је са Републичком санитарном инспекцијом вршило хигијенско-санитарни надзор објеката од ширег ХЕ значаја. На територији Браничевског округа у 77 објеката од ширег хигијенско-епидемиолошког значаја урађено је 348 надзора

Хигијенска ситуација на подручју Браничевског округа може се ценити као делимично задовољавајућа. Сеоски водоводи се и даље лоше одржавају, вода се не дезинфикује, висок је проценат хемијске и бактериолошке неисправности. Такође је висок проценат хемијски и бактериолошки неисправних вода за пиће у насељима која немају централно водоснабдевање. Забрињава стање у области загађења животне средине и у неким објектима од већег ХЕ значаја. Неповољно стање је најчешће последица недостатка материјалних средстава али и лоше здравствене и еколошке културе.

VI ЗАКЉУЧАК

Анализа здравственог стања становништва Браничевског округа за 2018. годину, спроведена је на основу података демографске и здравствене статистике. На основу добијених резултата може се закључити:

1. Према Процени становништва од 30.06.2018. године, удео становника са 65 и више година (40617) у укупном броју становника за Браничевски округ (167922) износи 24,19%, што показује да популација која живи на територији посматраног округа припада старој популацији (удео старих са 65 и више година преко 10%).

2. На територији Браничевског округа, према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику који се односе на 2018. годину, бележи се ниска стопа наталитета од 7,12/1000 (мање од 15/1000), док је стопа општег морталитета висока и износи 18,91‰.

3. Стопа природног прираштаја у 2018. години, на територији Браничевског округа је веома ниска (-11,80‰), са негативним вредностима у свим општинама, где је забележено чак -19,44‰ у Кучеву, -19,20‰ у Жабарима; -17,27‰ у Малом Црнићу; -15,42‰ у Жагубици; -15,37‰ у Голубцу; -15,27‰ у Петровцу на Млави; -13,65‰ у Великом Градишту и -5,96‰ у Пожаревцу.

4. Према броју корисника здравствене заштите на нивоу Браничевског округа (167922 лица) и броја регистрованих обољења у оквиру примарне здравствене заштите у 2018. години (укупно 354335 обољења, односно збир регистрованих обољења у службама зз предшколске и школске деце, одраслих, жена и стоматологије), може се закључити да у просеку на једног становника долази по 2,1 обољење.

5. Водеће групе болести по МКБ 10, за лица лечена на примарном нивоу здравствене заштите, на територији Браничевског округа у 2018. години, као и претходне године, биле су Болести система за дисање, Болести система крвотока и Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази.

6. Према броју пријављених заразних болести у 2018. години, на територији Браничевског округа, водеће место заузимају: Грозница Западног Нила, Салмонелозна инфекција неозначена, Морбили/мале богиње, Грип вирус идентификован и Хронично запаљење јетре узроковано вирусом Б без делта агенса.

7. Према подацима приказаним као збир приспелих пријава / одјава хроничних незаразних обољења и констатованих дијагноза са Потврда о смрти лица која су боловала од истих у 2018. години, на територији Браничевског округа, најчешће регистрована хронична незаразна обољења била су: малигне болести, акутни коронарни синдром и шећерна болест.

8. У 2018. години болничко лечење највише су користила лица са 65 и више година (9668 лица или 45,32% од укупног броја болнички лечених) а основни разлог хоспитализације у болницама Браничевског округа биле су Болести система крвотока (13,94%), Тумори (11,0%) и Болести система за варење (9,0%).

9. Апсентизам и инвалидност су проблеми са којима се суочавају све општине Браничевског округа и који значајно утиче на резултате анализе здравственог стања становништва округа. На територији посматраног округа, у 2018. години, стопа броја случајева неспособности/спречености за рад износила је 42,5 на 100 запослених радника.

10. Према последњим званичним подацима Републичког завода за статистику у 2018. години, водећи узроци умирања на територији Браничевског округа биле су Болести система крвотока, Тумори и Болести система за дисање. Просечно трајање живота на територији посматраног округа у 2018. години било је 75,9 година.

11. Код деце предшколског и школског узраста на територији Браничевског округа у 2018. години најучесталије су биле Болести система за дисање и то Акутно запаљење ждрела и крајника и Инфекције горњих респираторних путева неспецифичне локализације.

Забрињава чињеница што је одређен број предшколске и школске деце посматраног округа био у 2018. години, лечен без јасно постављене дијагнозе (високо 2. место заузимају Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази). Систематским прегледима школске деце и омладине утврђен је велики број деформитета стопала, лошег телесног држања и лоше телесне ухрањености.

12. Код одраслог становништва у оквиру служби опште медицине и медицине рада, у 2018. години, водеће групе болести биле су Болести система за дисање и Болести система крвотока. Најчешће регистроване дијагнозе у службама опште медицине и медицине рада посматраног округа биле су висок крвни притисак, недефинисани симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази и друга обољења леђа.

13. У служби здравствене заштите жена, домова здравља Браничевског округа, у 2018. години, најчешће су биле Болести мокраћно-полног система и то запаљење грлића материце, недефинисана запаљења органа мале карлице и болести менопаузе-климактеријума.

14. Најчешће дијагнозе у стоматолошкој здравственој заштити Браничевског округа у 2018. години, као и претходних година, биле су: болести пулпе и ткива око врха зуба, зубни каријес као највећи проблем свих добних група, као и недефинисане болести тврдих ткива зуба и друге болести зуба и потпорног ткива.

15. У 2018. години на територији Браничевског округа планирани обим имунизације против одређених заразних болести (туберкулозе, дечије парализе, дифтерије, тетануса, пертусиса, морбила, рубеле, паротитиса, Хепатитиса Б и Хиб) реализован је успешно, док је у нешто мањем обиму у односу на план реализована ОПВ ревакцинација у 14. години живота и број вакцинисаних са 3 дозе вакцином пнеумококном коњугованом (Synflorix).

16. Хигијенска ситуација на подручју Браничевског округа може се ценити као делимично задовољавајућа. Сеоски водоводи се и даље лоше одржавају, вода се не дезинфикује, висок је проценат хемијске и бактериолошке неисправности. Такође је висок проценат хемијски и бактериолошки неисправних вода за пиће у насељима која немају централно водоснабдевање. Забрињава стање у области загађења животне средине и у неким објектима од већег ХЕ значаја. Неповољно стање је најчешће последица недостатка материјалних средстава али и лоше здравствене и еколошке културе.

др Цвија Стојановић

Специјалиста социјалне медицине

Помоћник директора

Прим. др Сузана Петровић

Центар за промоцију здравља

анализу, планирање,

организацију здравствене заштите,

информатику и биостатистику у здравству

В.Д. ДИРЕКТОР

Завода за јавно здравље

Пожаревац

др Ана Јовановић